

Всерадісне свято благодаті

Молитовне предстояння перед Богом. Кожен з людей має досвідно знати, що це і як це. Та чи знає? І красний домашній вуголь уєсь в образах, і совість ніби тормозить день у день: іди молись, і ноги несуть тіло до ікон, а бідна голова десь блукає по світах... Хоч-не-хоч згадується апостол Павел: «не роблю доброго, що хочу, але зле, чого не хочу, це чиню» (Рим. 7:19). І тут не до жартів, якщо насправді хочеш спастися. От нині триває Великий піст — час більш уважної молитви, тобто спілкування з Творцем. Заради чого? Заради подяки Йому за всі блага що маємо, за Його безцінну Жертву, за саме життя, що може бути безкінечним у любові і благоденстві з Богом. Та тільки слів замало. «Хто заповіді Мої має та їх зберігає, той любить Мене» (Ін. 14:21), — говорить Господь. Отож без пильного самодослідження, самоаналізу, чесного визначення своїх духовних хвороб, рішучої спроби звільнитися від панівної страсті хто спроможний довести свою любов? Однак зась без допомоги Божої наважитися на кардинальний перелом себе, а тим більше впоратися з собою! Ось такий ви-мальовується причинно-наслідковий

ланцюжок. Ну ніяк не спастися людині без молитви! Можливо, тихої, з простих слів і образів, а то й безсловесної, але справжньої, зібраної, нерозсіяної...

І така молитва творить чудеса!

Якось потрапило на очі визначення молитви отцем Павлом Флоренським: «це вдихання в себе благодаті Божої». І відразу спало на думку: як же молилася Пресвята Діва Марія, що змогла смиренно прийняти у Своє лоно Сина Божого?! Розуму смертної людини, обтяженої численними справами і суєтою, яка до того ж не живе повсякчас Богом, цього не досягнути. Але для серця очевидно: молитва стала життям Пречистої, Її повітрям. І у відповідь — Блага Звістка, що відкрила людству одну з найбільших тайн Божого одкровення.

Благовіщенням Архангела Гавриїла Отроковиці і Її смиренною і водночас твердою згодою бути з Богом до кінця, за всіх умов і обставин, покладено початок нашого спасіння: Бог стає Боголюдиною, Діва стає Богоматір'ю. Чудо з чудес! А в його підмурку — молитва, зроджена любов'ю людини до Всевишнього, і любов Всевишнього, що покриває і бере на себе всі гріхи Свого творіння, несе його на руках — якщо це творіння зволить...

Радість для народу ізраїльського посеред туги очікування. Радість для народу Божого поміж спокус і випробувань життєвої круговреті, інколи й у череді пісних днів. «*БЦЕ ДБО РАДІСЯ, БЛАГОДАТНА МРІЯ, ГДЯ Є ТОБОЮ: БІГОСЛОВІННА ТЬ ВЪ ЖИНАХЪ, И БІГОСЛОВІНЪ ПЛОДЪ ЧРІВА ТВОИГЪ...*» Щоразу промовляючи ці слова Божого Посланця, що стали для нас святою молитвою, не забуваймо згадувати той вікопомний момент, коли у дівочій келії у домі праведного Йосифа відчинилися двері нашого спасіння. Колись погодившись стати Заступницею роду християнського, Пресвята Богородиця і тепер являє Своє заступництво всім і кожному, хто звертається щиро до Бога і Спася нашого, доносить до Нього наші молитви, просить про милість до нас, немічних. Святитель Димитрій Ростовський пише: «Будучи посередницею між Богом і нашими гріхами, Пресвята Богородиця не дає можливості нашим гріхам сходити поблизу перед Богом і гласом Своїх молитов за нас відбиває голоси гріхів наших, кричущих на нас до Бога». Аби тільки з вірою у молитві прикликали ми нашого Спасителя і Господа Ісуса Христа та Його Пречисту Матір.

Юлія Іванова

Зверніть увагу

Православні магазини, що знаходилися в ТРЦ «Київ» та в районі Центрального ринку, змінили місцезнаходження. Запрошуємо завітати до православного магазину за новою адресою:
вул. Європейська, 66
(колишнє приміщення магазину «Океан» поблизу Свято-Пантелеймонівського храму).

ПРОСИМО ВАШИХ ПОЖЕРТВ НА БУДІВНИЦТВО

ХРАМУ СЯГО АПОСТОЛА АНДРІЯ ПЕРВОЗВАНОВО МІСТА ПОЛТАВИ

Р/р 3733148900000000260067926
Код ЗКПО 22531703
МФО 331489
ПАТ «Полтава-банк»

Сердечно дякуємо всім відомим і невідомим благодійникам!

Неділя про митаря і фарисея

✠ У неділю про митаря і фарисея, з якою співпав день пам'яті собору новомучеників і сповідників, 9 лютого, Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип звершив Божественну літургію в храмі на честь Різдва Богородиці селища Шишаки. Його Високопреосвященству співслужили секретар єпархії протоієрей Михаїл Волощук, прес-секретар протоієрей Миколай Довганич, клірики храму.

Піснеспіви Божественної літургії виконав архієрейський хор під керуванням протодиякона Георгія Лінда.

Під час літургії була піднесена сугуба молитва про мир в Україні та єдність Православної Церкви.

Після запричасного вірша проповідував протоієрей Михаїл Волощук.

По завершенні богослужіння Владика звернувся до прихожан з архіпастирським словом і благословив усіх.

Актовий день Полтавської Місіонерської Духовної семінарії

✠ У день святкування на честь Собору Вселенських учителів і святителів Василя Великого, Григорія Богослова та Іоанна Златоустого, 12 лютого, в семінарському храмі Трьох святителів було звершено урочисте архієрейське богослужіння з нагоди престольного свята та Актового дня Полтавської Місіонерської Духовної семінарії. Божественну літургію звершив Ректор семінарії Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип. Його Високопреосвященству співслужили віце-ректор семінарії Преосвященний єпископ Новосанжарський Веніамін, благочинний Горішньоплавнівського округу, духівник протоієрей Георгій Граб, проректор з виховної роботи протоієрей Ростислав Денисюк, прес-секретар Полтавської єпархії протоієрей Миколай Довганич, викладачі, випускники та гості у священному сані.

Перед початком Божественної літургії Владика Филип звершив чин постригу в читців над студентами 4-го

курсу богословсько-місіонерського факультету, які в цьому навчальному році залишають стіни рідної alma mater. Кожен із них, одягнений у малу фелонь, яка свідчить про поставлення читця на перший ступінь священної ієрархії, прочитав уривок з Апостольських послань на знак готовності прийняти апостольське служіння.

Після запричасного вірша проповідував протоієрей Олександр Носенко.

Під час богослужіння була піднесена сугуба молитва про мир в Україні та про єдність Православної Церкви.

Піснеспіви богослужіння виконували два хори семінарії — чоловічий під керуванням Анатолія Гети і змішаний під керуванням Олени Володимирівни Будим.

По завершенні Божественної літургії Високопреосвященніший митрополит Филип звернувся до пастви із архіпастирським словом, закликавши віруючих твердо триматися православної віри та залишатися вірними Православній Церкві.

У благословення за старанні труди на славу Святої Православної Церкви Владика Ректор вручив Архієрейські грамоти та благословив усіх.

Початок підготовки до Великого посту

✠ У неділю про митаря і фарисея, день пам'яті Собору новомучеників і сповідників Церкви Руської, 9 лютого, віце-ректор Полтавської Місіонерської Духовної семінарії Преосвященний єпископ Новосанжарський Веніамін звершив Божественну літургію в Трьохсвятительському храмі семінарії у співслужінні викладачів духовної школи у священному сані.

Після читання Святого Євангелія проповідував викладач семінарії протоієрей Павел Рудь.

Під час богослужіння була піднесена сугуба молитва про мир в Україні та про єдність Православної Церкви. Також була піднесена молитва за упокій душ усіх, хто постраждав за віру Христову в часи безбожного гоніння.

Після Божественної літургії єпископ Веніамін звернувся до вірян зі словом проповіді та благословив усіх.

Єпархіальна хроніка

14 лютого священнослужителі та православна молодь Полтави, з благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, провели місіонерсько-просвітницьку акцію «Love is...» («Любов — це...»). У рамках проекту перехожим пропонували витягти навмання цитати зі Священного Писання, висловлюваннями святих отців і класиків світової літератури про любов та помірковувати над прочитаною фразою, а потім спробувати обґрунтувати поняття любові своїми словами.

Метою заходу було підкреслити значення любові в житті людини, особливо християнина. Священики та православна молодь намагалися донести до свідомості полтавців, що

для любові не потрібен якийсь один конкретний день, любов повинна бути в нашому житті щодня — адже Бог є любов. Пересічні громадяни, які взяли участь у проекті, із задоволенням відповідали на запитання волонтерів і з радістю констатували, що дізналися багато нового про любов.

15 лютого, з нагоди Дня вшанування учасників бойових дій на території інших держав, у селищі Диканька відбулись урочистості. Їх учасники покладали квіти до пам'ятника воїнам-інтернаціоналістам та хвилиною мовчання вшанували пам'ять загиблих. З благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, участь у заході взяв клірик Свято-Троїцького храму

Диканьки священник Євген Полтавець.

16 лютого, з благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, в Полтавському Хрестовоздвиженському монастирі було звершено молебень біля мощей святителя Іларіона — небесного покровителя православного молодіжного руху Полтавської єпархії. Молебний чин звершили священники, відповідальні за роботу з молоддю: клірик Серафимівського храму Полтави ігумен Афанасій (Бідний), настоятель Михайлівського храму села Щербані священник Олександр Чупіка та клірик Макаріївського кафедрального собору Полтави священник Володимир Чердніченко. «Єдиними устами і

єдиним серцем» учасники полтавської «молодіжки» співали акафіст святителю Іларіону і просили його благословення та допомоги.

Коротко нагадаємо історію полтавської «молодіжки». У 1903 році єпископом Полтавським і Переяславським Іларіоном (Юшеновим) при Макаріївській церкві міста Полтави було створено Макаріївське молодіжне братство. Першим його головою та попечителем став сам Преосвященний єпископ Іларіон. Він же брав діяльну участь у роботі братства, що обрало основним завданням просвітницьку та соціальну діяльність. Робота братства була перервана революційними подіями 1917 року і відновилася вже у наш час. У 2004 році при Макаріївському

кафедральному соборі Полтави молодіжне братство було відроджено як Православний молодіжний клуб. У 2013 році резолюцією Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа «з огляду на виняткову роль пріснопам'ятного єпископа Іларіона (Юшенова) у справі роботи з молоддю і у зв'язку з 110-річним ювілеєм Макаріївського молодіжного братства» Православному молодіжному клубу міста Полтави було присвоєно ім'я Преосвященного єпископа Іларіона (Юшенова). Після прославлення в лику святих у 2015 році святитель Іларіон (Юшенов) вважається небесним покровителем молодіжного руху Полтавської єпархії.

Урочисте відкриття Православної культурно-просвітницької виставки сакрального живопису «ДІВНІЙ БІГЪ ВО СІТІХЪ СВОНУХЪ»

✠ З благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, у день пам'яті Собору Вселенських учителів і святителів Василя Великого, Григорія Богослова та Іоанна Златоустого, 12 лютого, коли семінарія відзначає свій Актовий день, у Виставковій залі міста Горішні Плавні відбулось урочисте відкриття православної культурно-просвітницької виставки сакрального живопису Іконописної школи імені преподобного Порфирія Кавсокаливита «ДІВНІЙ БІГЪ ВО СІТІХЪ СВОНУХЪ». На виставці представлено роботи студентів з основ монументального сакрального живопису, шрифтознавства та мозаїки. Особливої уваги заслуговують виконані в різних техніках репліки відомих середньовічних фресок та стінопису провідних сучасних ізографів. У відкритті заходу взяли участь Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип і Преосвященний єпископ Новосанжарський Веніамін.

«Усе в відтінках голосу твого»

✠ У великій виставковій залі Полтавського художнього музею імені Миколи Ярошенка 12 лютого відбувся пісенно-поетичний творчий вечір заслуженої діячки мистецтва України, піснярки, журналістки, поетеси Марії Бойко «Усе в відтінках голосу твого», на який з привітаннями завітав Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргород-

ський Филип. Владика побажав поетесі Марії Бойко наснаги, Божої допомоги в подальших творчих працях та подякував за чудову можливість долучитися до прекрасного. На вечорі також були присутні заслужена артистка України Наталія Сулаєва, заслужений артист України Валерій Соколик, віртуоз-піаніст Сергій Вовченко, спортивно-танцювальний клуб «Фестиваль» під керуванням Юрія Бондаря, ведучий вечора Олег Година, а також Олег Писаренко, Аліна Ярошенко, Миколай Белков.

Зібрання працівників храмів Полтави

✠ В управлінні Полтавської єпархії під головуванням Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа 13 лютого відбулися збори працівників храмів міста Полтави. Під час зустрічі обговорювалися поточні питання церковного життя. Збори розпочалися та закінчилися спільною молитвою.

Стрітення Господнє

✠ У свято Стрітення Господнього, 15 лютого, Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип звершив Божественну літургію у Полтавському Хрестовоздвиженському монастирі. Його Високопреосвященству співслужили секретар єпархії протоієрей Михаїл Волощук, прес-секретар єпархії протоієрей Миколай Довганич, духовенство монастиря. За Божественною літургією була піднесена сугуба молитва про мир в Україні та єдність Православної Церкви. Проповідував після запричасного вірша священник Георгій Шепіда.

По закінченню богослужіння Високопреосвященніший Владика звернувся з архіпастирським словом до настоятельки ігумені Сергії, сестер та парафіян обителі і благословив усіх.

Єпархіальна хроніка

20 лютого волонтери центру «Благо» спільно з парафіянами Петро-Павлівського храму, з благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, відвідали Нікольську загальноосвітню школу-інтернат, що в Полтавському районі. Непідробну радість в очах дітей побачили наші волонтери. Надзвичайно уважно хлопці слухали керівника центру «Благо» протоієрея Андрія Сімона, коли він розповідав про важливі аспекти духовного життя юного християнина. Взагалі діти з інтернатів — вдячні співрозмовники. Вони цінують турботу і увагу до них. «Благівці», як і зазвичай, організували цікаві ігри, покращили цим настрій і викли-

кали непідробну радість у дітей. Завершили теплу зустріч волонтери роздачею фруктів і солодощів. Додому «благівці» поверталися з усвідомленням того, що тепло, яке вони несли дітям у своїх серцях, повернулося їм сторицею. Адже діти вчать нас, дорослих, щирості, вдячності і життєлюбності.

22 лютого, у вселенську суботу, з благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, під керівництвом прес-секретаря Полтавської єпархії протоієрея Миколая Довганича відбулася паломницька поїздка полтавської «молодіжки» імені святителя Іларіона Полтавського до святинь Свято-Успенської Святогірської Лаври.

Паломництво розпочалося зі спільної молитви, священники Полтавської єпархії протоієрей Миколай Довганич, ігумен Афанасій (Бідний) та ієрей Сергій Дубовий співслужили братії Лаври за Божественною літургією та панахидою в Покровському соборі монастиря. Після монастирської трапези паломники вирушили на екскурсію до крейдових печер, які протягом майже всієї історії монастиря були притулком для благочестивих іноків під час гонінь. Завітала молодь і до скиту Всіх святих. Дерев'яний скитський храм, обнесений частоколом, — мабуть, найбільш незвичайна споруда Святогір'я.

Далі полтавська молодь вирушила до міста Ізюм, де відвідала Свято-Вознесенський кафедральний собор і чоловічий

монастир на честь Піщанської ікони Божої Матері. Історія прославлення цієї ікони пов'язана з життям святителя Іоасафа Белгородського. Біля монастиря у святому джерелі Божої Матері з цілющою водою у капличці-купальні охочі з молитвою підійшли під приємно освіжаючі струмені.

На завершення паломництва на всенічне бдіння полтавці зупинилися в Благовіщенському кафедральному соборі міста Харкова, де знаходяться мощі святителя Афанасія, патріарха Царьградського, Лубенського чудотворця, одного з покровителів Полтавської єпархії.

Полтавська «молодіжка» щиро дякує організаторам поїздки за чудову нагоду помолитися біля святинь.

25 лютого, у 180-ту річницю з дня преставлення святителя Мелетія (Леонтовича), архієпископа Харківського і Охтирського, урочиста Божественна літургія була звершена на малій батьківщині святого — у селі Старі Санжари Новосанжарського району, де майбутній святий народився 1784 року. Богослужіння очолив настоятель місцевого Свято-Успенського храму протоієрей Василій Антонь. Після Божественної літургії богомольцям була запропонована братська трапеза.

Нині, з благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, у селі Старі Санжари розпочато зведення каплиці на місці садиби Леонтовичей — батьків святителя.

Освячення Мгарської ікони Божої Матері

✠ У Спасо-Преображенському соборі Мгарського чоловічого монастиря 15 лютого Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип освятив місцевошановану Мгарську ікону Пресвятої Богородиці. Його Високопреосвященству співслужила братія обителі в священному сані.

Мгарська ікона Пресвятої Богородиці була написана в Полтавській Місіонерській Духовній семінарії у рік святкування 400-річчя монастиря, у 2019-му, з благословення Високопреосвященнішого митрополита Филипа, священноархімандрита Мгарської обителі. Надалі свята ікона перебуватиме в спеціально зведеній для неї каплиці на території Мгарського монастиря.

Богослужіння у день свята Стрітєння Господнього

✠ У день свята Стрітєння Господнього, 15 лютого, віце-ректор Полтавської Місіонерської Духовної семінарії Преосвященний єпископ Новосанжарський Веніамін очолив Божественну літургію в храмі на честь Святої Трійці у селищі Нові Санжари. Його Преосвященству співслужили настоятель храму протоієрей Олексій Палінчак і викладач семінарії протодиякон Яков Прутян. Разом із Преосвященним Владикою та духовенством за богослужінням молилися численні парафіяни.

Після читання Святого Євангелія Архіпастир звернувся до вірян зі словом проповіді.

За богослужінням була піднесена сугуба молитва про мир в Україні та про єдність Православної Церкви.

По завершенні Божественної літургії Владика звершив чин освячення води і свічок, після чого звернувся до вірян зі словом настанови та привітав отця Олексія з днем народження.

Неділя про блудного сина

✠ У другу підготовчу до Великого посту неділю, про блудного сина, а також день пам'яті рівноапостольного Миколая, архієпископа Японського, небесного покровителя Полтавської Місіонерської Духовної семінарії, 16 лютого, віце-ректор духовної школи Преосвященний єпископ Новосанжарський Веніамін звершив Божественну літургію у Трьохсвятительському храмі семінарії у співслужінні викладачів у священному сані.

За традицією, тексти Святого Письма були прочитані церковнослов'янською та українською мовами. Проповідь виголосив викладач семінарії протоієрей Павел Рудь.

Під час богослужіння була піднесена сугуба молитва про мир в Україні та про єдність Православної Церкви.

Після відпусту Владика Веніамін звернувся до вірян зі словом настанови та благословив кожного.

Єпархіальна хроніка

26 лютого, з благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, відбулася чергова зустріч православної «молодіжки» міста Полтави. Цікаву бесіду, присвячену Великому посту, провів настоятель Свято-Тихонівської церкви протоієрей Стефан Водяник. Молодь спілкувалася зі священником у невимушеній атмосфері за чаюванням. Насамкінець отець Стефан відповів на всі запитання. Молоді люди подякували священнику за змістовну бесіду та запросили провести подібну у майбутньому.

27 лютого клірик Свято-Троїцького храму селища Диканька протоієрей Євгеній Полтавець зустрівся, з благословення керуючого єпархі-

єю Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, з учнями 8-го класу Диканської школи №2 для духовної бесіди в приміщенні Диканської районної бібліотеки. Діти могли поставити хвилиночкі запитання священнику, а наприкінці зустрічі отець Євгеній роздав усім іконки Пресвятої Трійці і Богородиці для домашньої молитви. На подяку за організацію зустрічі з дітьми в Диканській бібліотеці протоієрей Євгеній від імені громади Свято-Троїцького храму передав у дар повну збірку творів Григорія Сковорди.

28 лютого благодійний «Фонд братів Павличенків» передав у дар церковній бібліотеці Свято-Троїцького храму селища Диканька духо-

вну літературу для прихожан і вихованців недільної школи. Протоієрей Євгеній Полтавець від імені приходу передав 75 книг духовно-просвітницької та дитячої літератури для Диканської центральної районної бібліотеки, а також поділився книгами з іншими храмами і недільними школами.

1 березня, в неділю сиропусну, з благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, на подвір'ї Свято-Макаріївського кафедрального собору відбулося святкування Масляної. Клірики собору разом з полтавською «молодіжкою» запропонували вірянам цікаві вікторини на біблійну тематику, пояснювали особливості Великого посту та ділилися

порадами. Зокрема розповіли, що Масляна — це час, який потрібно присвятити доброму спілкуванню з близькими, рідними, друзями. Церква в ці дні ще й ще раз нагадує про те, що навколо чимало нужденних, голодних, бідних, яким потрібні наша допомога, увага і турбота. Тому готуючи традиційну трапезу — млинці, ми не повинні забувати пригостити хворих, літніх людей, жебраків. А разом з тим поділитися з ними нашим душевним теплом. У ці дні добре відвідати наших родичів, хрещеників, інших близьких, з якими давно не бачилися і які, можливо, ще не прийшли до Церкви. Якраз випадє хороший привід, щоб поговорити з ними про піст, про духовне життя. Для дітей у ході свята було підготовлено

цікаві ігри. Усі бажаючі могли почастуватися млинцями.

9 березня, у 206-ту річницю з дня народження Тараса Григоровича Шевченка, клірик Свято-Троїцького храму селища Диканька протоієрей Євгеній Полтавець, з благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, взяв участь у церемонії покладання квітів до пам'ятника поету. Цього ж дня, з благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, секретар Полтавської єпархії протоієрей Михайл Волощук узяв участь у церемонії покладання квітів до пам'ятника Тарасу Шевченку в Полтаві.

Участь у першому Всеукраїнському форумі дружин священнослужителів

✠ З благословення Предстоятеля Української Православної Церкви Блаженнішого Митрополита Онуфрія, 18 лютого в Києві відбувся перший в Україні форум дружин священнослужителів. Захід зібрав понад сто учасниць із різних єпархій Української Православної Церкви. Вони закликали цю ініціативу обов'язково підхопити на регіональному рівні і проводити такі зустрічі в єпархіях чи навіть благочиннях, адже тісне спілкування у «професійному» середовищі дозволить оперативно й продуктивно вирішувати численні питання, які повсякчас виникають у соціальному та громадському служінні жінки — дружини священника.

Організацію форуму взяв на себе Синодальний відділ Української Православної Церкви по роботі з молоддю. На минулій, проведеній ним 17-й Всеукраїнській конференції голів і співробітників молодіжних єпархіальних відділів з проханням започаткувати окремі зустрічі до оргкомітету звернулися жінки-учасниці. Маючи досвід проведення заходів як для священнослужителів, так і для мирян, Синодальний молодіжний відділ спільно з представниками жіночої громади склав насичену програму, розраховану на одинденний формат.

Форум відбувся на території ставропігійного столичного храму на честь Собору Дванадцяти апостолів. Після молебня на початок доброї справи, відслуженого головою Синодального молодіжного відділу архієпископом Обухівським Іоною, розпочалася робоча частина. До слова було запрошено протоієрея Іоанна Ружинського, представника Синодального відділу УПЦ у справах сім'ї, з яким тісно співпрацює молодіжний відділ.

Представник іншого Синодального відділу — з питань релігійної освіти, місіонерства та катехізації — віце-ректор Полтавської Місіонерської Духовної семінарії єпископ Новосанжарський Веніамін, який узяв участь у заході з благословення Голови відділу, Ректора Полтавської Місіонерської Духовної семінарії, митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, своїм виступом надав зібранню потужного богословського напрямку. Владика окреслив біблійне і святоотецьке ставлення до ролі та призначення жінки, а також висловив практичні поради з архіпастирського досвіду, що ґрунтуються на багаторічній духовній опіці як священнослужителів, так і їхніх дружин. Активність залу після виступу архієрея засвідчила актуальність порушених ним питань.

У рамках конференції також обговорювали питання призначення жінки в сім'ї, самореалізації в умовах багатодітної родини, православного виховання дітей, збереження жіночого здоров'я тощо. Значну цікавість присутніх викликав виступ кандидата медичних наук, завідувача відділення патології вагітних Київського пологового будинку №6, голови Товариства православних лікарів Києва Олександра Петровича Ломікіна.

На завершення присутні висловили прохання проводити зустрічі на ре-

гулярній основі і зробити їх у форматі двох днів, аби був час на особисте спілкування. Дружини священнослужителів зазначили, що життя матушки зазвичай повністю належить парафії, інтересам чоловіка-священника та дітям, і дуже надихає, що Церква нарешті помітила працю жіноцтва.

Закриваючи форум, архієпископ Іона благословив присутніх і закликав продовжити спілкування у просторі соцмереж — до наступної зустрічі на II Всеукраїнському форумі дружин священнослужителів.

Молитва про евакуйованих з Китаю та про мирне врегулювання ситуації в Нових Санжарах

✠ З благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, 21 лютого в усіх храмах Полтави за ранковим богослужінням були піднесені молитви про людей, евакуйованих із китайського міста Ухань, яких поселили на чотирнадцятиденну обсервацію у медичному центрі Нових Санжар. Молилися також про мирне врегулювання ситуації.

Вікарій Полтавської єпархії Преосвященний єпископ Новосанжарський Веніамін звершив нічну Божественну літургію, на якій разом зі студентами Полтавської семінарії підніс сугубі молитви про мир та примноження любові в людських серцях.

З благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, в усіх храмах Полтавської єпархії тепер підносяться сугубі молитви «Про примноження любові та викорінення всякої ворожнечі».

Єпископ Веніамін відвідав штаб санаторію «Медичний центр Національної Гвардії України «Нові Санжари»»

✠ Преосвященний єпископ Новосанжарський Веніамін, вікарій Полтавської єпархії, у супроводі кліриків 21 лютого відвідав штаб санаторію «Медичний центр Національної Гвардії України «Нові Санжари»» і мав розмову з начальником відділу кадрів Наталією Богданівною Яловею, яка перебувала у штабі, не ізолюваному від людей, і відповідала за зв'язок з громадськістю. У бесіді єпископ Веніамін заповнив Наталію Богданівну, що з боку Полтавської єпархії Української Православної Церкви буде надана необхідна духовна допомога для тих братів і сестер, хто перебуває на карантині. Начальник відділу кадрів подякувала за співпереживання і повідомила, що як тільки будуть вирішені всі питання життєзабезпечення тих громадян України, які перебувають на карантині, їм запропонують і духовну допомогу від Полтавської єпархії Української Православної Церкви.

Нові Санжари: погляд митрополита Филипа

✠ Керуючий Полтавською єпархією Української Православної Церкви Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип на прохання журналістів прокоментував ситуацію у Нових Санжарах. Відзначивши, що драматичні події в Нових Санжарах схвилювали усе суспільство, і повідомивши, що Полтавська єпархія співпрацює з оперативним штабом, Його Високопреосвященство підкреслив: «Місія Церкви — показати людям приклад милосердя та допомогти тим, хто цього потребує. Ми не демонструємо цього перед камерами, публічно, тому що милосердя і допомога — сутність Церкви, наше покликання, тож піар-акцію з цього не робитимемо. Водночас не можемо не сказати, що останні події свідчать про великі проблеми у суспільстві. І ці проблеми — не коронавірус: його здолає людський розум. Головна проблема — розбрат між людьми. Ми закликаємо всіх до любові, миру, взаємоповаги, до розуміння і до правильної громадянської і християнської позиції».

Божественна літургія з сугубими молитвами про примноження любові і викорінення ненависті

✠ З благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, Преосвященний єпископ Новосанжарський Веніамін 22 лютого у Свято-Троїцькому храмі селища Нові Санжари звершив Божественну літургію з сугубими молитвами про примноження любові і викорінення ненависті. Його Преосвященству співслужили настоятель храму протоієрей Олексій Палінчак, викладач семінарії протодиякон Яков Прутян. Після читання Святого Євангелія архіпастир звернувся до вірян зі словом проповіді.

«У день м'ясопусної поминальної суботи православні громадяни Богом береженої України намагаються потра-

пити в храм і висловити свою любов до рідних, які вже перейшли до Господа, оскільки "любов ніколи не перестає, хоча і пророцтва припиняться, і мови замовкнуть, і знання скасується" (1Кор. 13:8). Тим більше ми повинні проявляти любов по відношенню до тих наших братів і сестер, хто живе з поруч у нашому земному світі. Ми повинні перевірити себе, і висновок буде очевидний: якщо я люблю своїх рідних, що пішли у світ Небесний, але не люблю тих, хто зараз поруч, це означає, що зі мною щось не гаразд. Немає медикаментів під назвою "для поваги", "для любові", "для милосердя". Є лише духовні ліки, що можуть зродити ці прекрасні почуття, які відрізняють людину від тварини,

і це — наші особисті зусилля плюс звернення до Бога з проханням про допомогу. Ось уже третій день, рідні мої, ми з вами і наші брати і сестри в інших храмах Української Православної Церкви і Новосанжарського благочиння, і Полтавщини, і усієї України молимося до Господа з проханням допомогти нам любити, бути милосердними, бути добрими. Друга ж половина залежить від нас самих. Прошу вас, благаю вас, говоріть про це своїм друзям, рідним, сусідам. Якщо і вони докладуть своїх зусиль до цього, то ми нарешті станемо цілісними, і з тієї миті почнеться наше справжнє духовне і фізичне одужання».

Молитви про примноження любові і викорінення ненависті підносилися і

в наступні дні в усіх храмах Новосанжарського благочиння до стабілізації ситуації.

По завершенню Божественної літургії Владика звернувся до вірян зі словом настанови та благословив усіх.

Цього ж дня Преосвященний Веніамін, єпископ Новосанжарський, вікарій Полтавської єпархії, у супроводі кліриків та прихожан відвідав штаб санаторію «Медичний центр Національної Гвардії України "Нові Санжари"» і передав для потреб людей, евакуйованих з китайського міста Ухань і поселених на 14-денну обсервацію, духовно-просвітницькі журнали, книги про молитву, Святе Євангеліє і Козельщанські іконки Пресвятої Богородиці.

Зверніть увагу

Шановні читачі! Запрошуємо вас відвідати сторінки Полтавської єпархії у соцмережах

<https://www.facebook.com/pravpoltava/>

<https://www.youtube.com/channel/UCm1CfTBOvNDmEEECpEQpsOw/>

https://www.instagram.com/poltava_diocese/

Читайте і переглядайте відеосюжети, шукайте корисну для себе інформацію, радьте рідним і знайомим, підписуйтеся та робіть репости.

Освячення храму Різдва Пресвятої Богородиці у Полтаві

✠ У неділю м'ясопусну, про Страшний суд, 23 лютого, Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип звершив чин освячення нового храму на честь Різдва Пресвятої Богородиці в місті Полтаві. Його Високопреосвященству співслужили секретар Полтавської єпархії протоієрей Михаїл Волощук, благочинний Полтавського міського округу протоієрей Іоанн Корнієнко, благочинний Зіньківського округу протоієрей Іоанн Бабич, прес-секретар Полтавської єпархії протоієрей Миколай Довганич, настоятель храму на честь Різдва Пресвятої Богородиці протоієрей Михаїл Бабич, клірик храму протоієрей В'ячеслав Кондратенко і численні прихожани та паломники.

За ревне служіння на благо Української Православної Церкви настоятель храму на честь Різдва Пресвятої Богородиці протоієрей Михаїл Бабич був нагороджений митрою.

Під час літургії була піднесена сугуба молитва про мир в Україні та про єдність Православної Церкви.

Після запричасного вірша протоієрей Іоанн Бабич звернувся до віруючих зі словом проповіді.

Після відпусту митрополит Филип вручив церковні нагороди благодійникам, які доклали зусиль до благоустрою храму. Сергій Вікторович Доронченко був нагороджений орденом святителя Миколая Чудотворця, Лариса Володимирівна Доронченко — орденом преподобної Анастасії Київської, Володимир Михайлович Цебер — орденом святого Георгія Побідоносця, Андрій Всеволодович Матковський — орденом святого Ярослава Мудрого, Наталія Володимирівна Силка — орденом святої великомучениці Катерини, Ірина Іванівна Сторчак — орденом святої праведної Анни.

Благословенними Архієрейськими грамотами були нагороджені Олег Петрович Хмурчик, Лариса Станіславівна Хмурчик, Андрій Миколайович Пашко, Володимир Васильович Крицький, Сергій Михайлович Гайдук, Любов Іванівна Філенко, Марія Петрівна Оніпко, Галина Олександрівна Шпола, Наталія Кузьмівна Паламаренко, Августа Іванівна Панова, а також півчі, паламарі і читці храму.

Після богослужіння Високопреосвященніший Владика привітав віруючих зі святом та благословив усіх.

Освячення храму — не тільки символічна дія; воно має, крім того, дуже важливе духовне значення. Саме місце зібрання людей в ім'я Господнє стає залученим до благодаті Святої Трійці. Тому подібно до того, як людина через Таїнства Хрещення і Миропомазання, за словом апостола Петра, обирається на спадок Господу (1Пет. 2:9), так і православний храм стає особливим місцем присутності Бога на Землі. «Щоб очі Твої були відкриті на цей храм уночі та вдень, на те місце, про яке Ти сказав: "Моє ім'я буде там", — мовився колись цар Соломон, побудувавши Господу перший храм у Єрусалимі (3Цар. 8:29). Ці ж слова вимовляються під час чину Великого освячення храму. Це священнодійство дуже нагадує святі Таїнства, що звершуються Богом над людиною.

Післямова

На спільну молитву до нового храму

✠ 23 лютого у полтавському мікрорайоні Левада на честь Різдва Пресвятої Богородиці освятили новий храм. Зводили його дванадцять років. Ошатна будівля піднеслася на висоту тридцять метрів, стала однією з архітектурних доміант міста. Давньоруський храм, стрункий і пружний, своїм виглядом — та ж фортеця — таким є образ нової споруди.

Церкву Різдва Пресвятої Богородиці, за свідченням істориків, у Полтаві освячують не вперше. Особливо захоплюючим за своїм архітектурним рішенням був храм 1899 року, споруджений на Подолі. Фотографії початку ХХ століття зберегли для нас обличчя тієї святині. У 30-ті роки ХХ століття церкву закрили і згодом розібрали.

Наступна будівля, невеличка, значною мірою пристосована для потреб церкви, з 2000 року почала служити вірянам вже на Леваді, у новому мікрорайоні. Втім, скромний вигляд «старого» храму не завадив православним людям згуртуватися у вірі, об'єднатися для добрих справ. Тамтешній приход — один із найміцніших у Полтаві. Невипадково на урочистому богослужінні з нагоди освячення нового храму Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип відзначив особливу роль отця настоятеля протоієрея Михаїла Бабича: на своєму місці батюшка, вміє у спільних турботах про життя церковне і підтримати, і порадити, і віру вселити у людські душі. Ось так — спільними зусиллями — і новий храм піднявся.

Людей до церкви Різдва Пресвятої Богородиці з року в рік приходиться дедалі більше. А розгадка проста: впродовж двадцяти років тут цілеспрямовано виховують православну молодь і дітей (від самих хрестин). Збираються у храмі сім'ями. Адже для багатьох на Леваді він і місце прилучення до Православ'я, і культурний центр. «Особливо дорого, — ділиться отець Михаїл, — коли бачиш результати церковного виховання, коли вчинки і бажання наших юних прихожан дедалі більше узгоджуються з Божими заповідями, правилами християнського життя. По молитвах Богородиці до кола близьких по духу людей приєднуються усі, хто шукає Господа».

До речі, в старому (тепер уже) приміщенні мені якось довелося побачити маленькі свічнички і такі ж саме побільше — поруч. виявилось, такі продумав батюшка для зручності діток, адже і їм хочеться поставити свічку і, можливо, вперше осмислено побажати усіляких гараздів мамі і татові. Молодь виростає

у храмі. А щоб дізнатися, як віра Божя підживлює юні серця, достатньо побувати на традиційних єпархіальних концертах у Пасхальні, Різдвяні дні і на свято Миколая. Хорові колективи храму Різдва Пресвятої Богородиці — окраса будь-якої програми. Працювати з юними прихожанами, на думку регента храму, керівника дитячих хорових колективів Наталії Силки, тепер, коли є нове просторе приміщення — уявіть, площа внутрішнього квадрату, де зазвичай перебувають віряни, 14x14 метрів! — буде і легше, і складніше. У розпорядження недільної школи, як планується, перейде колишнє приміщення храму. Там же можна буде проводити масштабні заходи за участю православної молоді мікрорайону і міста. Важливо правильно зорганізуватися, не випускати з поля зору реальні потреби вірян, неважливо, якого вони віку. Усі ми — діти Божі. А нові стіни, навіть якщо вони гарно оздоблені, — це ще не все.

Велике освячення храму — перший крок на шляху знайдення дому Божого. На богослужінні, яке з цієї нагоди очолив митрополит Филип, зібралось духовенство єпархії, численні миряни. Настрій радісний, піднесений, трохи напружений: свята чекали, і воно ось-ось настане...

«За будь-яку роботу бралися люди під час будівництва — де чим допомогти можна, — згадує прихожанин церкви Віталій Коленський. — Потрібно було просто сміття будівельне виносити чи прибирати — ми приходили і допомагали». Але зробити ще доведеться чимало. В середині і назовні потрібне оздоблення. Нижній храм, де планується влаштувати трапезну та інші допоміжні приміщення, добудовуватиметься, мабуть, не один рік. Що і планів, і робіт попереду чимало, підтверджує і настоятель церкви отець Михаїл. Особлива турбота — іконостас. Поки що він тимчасовий. Сподіваються замінити його на стаціонарний, з мармуру. Ікони будуть канонічного письма. Відповідно до загального просторово-образного рішення...

Опісля молитвослів'я урочиста процесія рушає по периметру нової церкви, в священнодіях прикликаючи Боже благовоління, аби дати життя храмовому приміщенню...

Ще одне радісне спостереження під кінець богослужіння — безкінечна колона причасників. Видно, що до Чаші підходять не випадкові відвідувачі. Більшість — люди, знайомі одне з одним, дехто родичі чи, може, сусіди, друзі, для яких — не рідкість

зустрічатися в храмі, у спільній молитві просити Божої допомоги і дякувати за неї.

Завершуючи богослужіння, митрополит Филип привітав священнослужителів, прихожан, благодійників з визначною подією у житті общини і всієї православної Полтавщини. Від імені Предстоятеля Української Православної Церкви Блаженнішого Митрополита Онуфрія Владика вручив церковні нагороди найбільш активним учасникам будівництва, приходського життя загалом.

Різдво Пресвятої Богородиці, на честь якого освячена нова церковна будівля, — подія символічна. Народилася Мати Божя. А це і виток, і передвістя приходу Господнього у наш світ. Небагатьох людей об'єднало воно попервах. Але тим, кого об'єднало, дана була віра нездоланна. А з нею і терпіння, і старанність, і допомога в трудах.

Людмила Нікіміна

«Вот это действительно христианин!»

«Годы летят, эти годы, как птицы, летят...» И всё дальше от нас время наших святых предшественников, что своей жизнью освящают, как маяком, путь христианам XXI столетия. Среди них и Полтавский священномученик Василий (Зеленцов), 90-летие со дня мученической кончины которого исполнилось в этом году. Когда-нибудь и этот маяк станет маленькой точечкой на карте времени. Но его свет неугасим. Он уже в вечности. И будет путеводствовать на жизненной дороге каждому взывающему о духовной помощи.

Василий Иванович Зеленцов (таково мирское имя священномученика) родился 8 марта 1876 года в селе Радушино Зарайского уезда Рязанской губернии в семье священника. Окончив Рязанскую духовную семинарию, поступил в Московскую духовную академию, которую окончил со степенью кандидата богословия.

В 1900 году Василий Зеленцов был назначен помощником инспектора в Красноярскую духовную семинарию, через четыре года — учителем русского языка в старших классах Мариупольского духовного училища и временно преподавателем латинского языка во втором и третьем классах училища. Всё свободное время он отдавал чтению и изучению Священного Писания как единственно спасительного руководства для жизни и, в конце концов, стал тяготиться преподаванием языка. Он даже направил в Учебный комитет при Святейшем Синоде прошение, чтобы в случае открывшейся в учебных заведениях Забайкальской Сибири вакансии преподавателя Священного Писания, догматического богословия или церковной истории его перевели на таковую. Ревизовавший училище сотрудник Учебного комитета Савваитский, характеризуя Василия Ивановича как человека религиозного и с аскетической настроенностью, писал, что его «воспитанники... с должным вниманием относились к серьезным и обстоятельным объяснениям основательно знающего свой предмет наставника».

Материальное положение семьи Зеленцовых тогда было нелегким. Отец-священник, прослуживший тридцать восемь лет в селе Зимарово, собирался выходить за штат. С ним жила старенькая его супруга. На их иждивении находилась дочь, учившаяся на высших женских курсах в Москве, а также жена покойного сына с шестью сиротами, старшему из которых едва минуло десять лет. В этих условиях Василий Иванович оставался единственным помощником семьи, и 1 мая 1912 года он обратился в Учебный комитет с просьбой перевести его на службу в Рязанскую епархию, в семинарии которой освободилось место преподавателя Священного Писания.

Просьба Василия Ивановича не была удовлетворена, но 15 августа 1912 года епископ Екатеринославский Агапит (Вишневецкий) пригласил его на должность окружного миссионера вверенной ему епархии. Через год Василий Иванович получил место преподавателя общительного богословия, истории и обличения раскола в Екатеринославской духовной семинарии. Однако необходимость помогать племянникам-сиротам вынудила просить Учебный комитет перевести его преподавателем в одно из учебных заведений Центральной России, и 24 декабря 1913 года он был назначен преподавателем в Казанскую духовную семинарию. К этому времени епископ Агапит вполне оценил образованного, ревностного и энергичного миссионера. Не желая терять усердного труженика на ниве Христовой, Владыка предложил ему удовлетворительные условия службы, и 11 января 1914 года Василий Зеленцов был назначен Мариупольским окружным миссионером Екатеринославской епархии.

В 1917 году Василий Иванович Зеленцов был избран членом Поместного Собора Русской Православной Церкви от мирян Рязанской епархии и стал его активным участником. Широкая полемика развернулась тогда по вопросам, касающимся взаимоотношений Церкви и начавшегося формироваться светского общества. Во то время еще не было опыта таких отношений из-за двухсотлетней зависимости Церкви от государства. Некоторые выступавшие на Соборе не осознавали глубину происходивших в стране перемен, надеялись получить содержание в виде бюджетных дотаций и ради этого были готовы поставить Церковь под надзор государства. Другие призывали Собор не накладывать на Церковь бремя и не ставить

Епископ Василий (Зеленцов): на иконе и фотографии

ее в зависимость и под наблюдение несформированного еще государственного строя.

«Для чего нам напрашиваться на это наблюдение, — сказал Василий Зеленцов в речи на Соборе, — когда средства, которые Церковь получает от государства, — ее собственные средства? Ведь от государства мы получаем и будем получать меньше, чем государство собирает с членов Православной Церкви... Мы должны ожидать целого ряда законов, которые будут вредны для Церкви... Церковь есть Царство Христово, «Царство не от мира сего». Пусть государство — тоже богоустановленное учреждение. Они могут быть в союзе, но Церковь никак не должна быть подчинена государству, как было с Петра Великого, когда на Церковь смотрели как на ведомство православного исповедания и Церковь была признана культурно-просветительным учреждением, находящимся в подчинении у государства. Церковь по своей природе и происхождению самостоятельна».

19 июля 1918 года на совещании членов Собора поднимался вопрос о трагической участи царской семьи и о необходимости совершения заупокойных поминовений, что вызвало очень противоречивые мнения. Одним из последних в продолжавшихся прениях по «царскому вопросу» выступил Василий Иванович Зеленцов, выразив свое благоговение пред убиенным государем: «Бывший царь есть Помазанник Божий, и так он остается и после своего отречения от власти, ибо помазание с него не снято. Мы должны судить о нём как о Помазаннике. Мы служили панихиду, когда убивали священников или архиерея — этих помазанников на иерархическое служение. Но вот убивается Великий Помазанник другого рода благодати, убивается незаконно, и мы теперь решаем, нужно ли служить по нём панихиду. Двух мнений здесь быть не может».

По окончании работы Собора Василий Иванович прибыл в Полтаву по приглашению бывшего духовника царской семьи епископа Полтавского и Переяславского Феофана (Быстрова), с которым состоял в близких духовных отношениях. В Полтаве Василий Иванович Зеленцов был утвержден в должности миссионера в светском звании. В 1919 году рукоположен архиепископом Феофаном во священника и назначен штатным клириком Свято-Троицкой церкви г. Полтавы.

Проникновенные проповеди пастыря на каждом богослужении, его духовные беседы, проходившие в каждое воскресенье и в праздники вечером в Свято-Троицком храме, а также его пламенные молитвы привлекали в храм множество людей, причем не только его прихода, но и всей Полтавы; даже иноверцы посещали богослужения отца Василия. Когда батюшка молился, он никого и ничего не замечал, с любовью отдаваясь Небесному Отцу, взывая о себе и Богом данной пастве. Такой же молитве отец Василий учил и своих прихожан, которые знали наизусть многие церковные песнопения, и потому, когда в малые праздники не было хора, пели все.

Любовь к ближнему была образом жизни отца Василия: он пешком обходил окраины, помогая

нуждающимся, причем помощь эта была совершенно без различия национальности и веры. Полтавчане знали, например, многих баптистов, католиков и евреев, которым любвеобильный пастырь помог в трудную минуту. Своей пастве батюшка отдавал всё, порой последнее. Кроме того, отец Василий имел на своем иждивении и воспитывал четырех осиротевших детей своего родного брата-священника. Иноверцев батюшка вразумлял и увещал, не боялся проводить публичные диспуты не только с сектантами, но и с безбожниками. Кротостью и смирением, равно и духовной мудростью отец Василий так воздействовал на людей, что многие откровенно заблуждавшиеся до того в вопросах веры невольно признавали: «Вот это действительно христианин!»

В начале 1920-х годов в противовес комсомолу батюшка организовал Покровское христианское общество молодежи, именуемое среди прихожан «Покровским братством». Оно разделялось на две группы: младшую, в которую входили дети и отроки в возрасте до 12 лет, и старшую — до 17-ти. Старожилы — бывшие члены братства — вспоминали, что они записывали в специально заведенные отцом Василием толстые тетради разные прозаические рассказы, размышления и поэтические строфы на сложные духовные темы, а затем коллективно, под руководством батюшки, всё это читали и толковали. Позже, после ссылки Владыки Василия в Сибирь, эти своеобразные рукописные журналы были тщательно спрятаны — вероятно, по совету самого духовника. Взирая на сложность времени и дабы не подвергнуть никого из молодежи опасности преследования ОГПУ, их зарыли в землю. Прошли годы, место тайника было предано забвению, и эти бумажные свидетели давних событий, к сожалению, были утрачены.

В 1922 году началась кампания по изъятию церковных ценностей «в пользу голодающих Поволжья». Голодающие между тем продолжали умирать, изъятие нужно было лишь для унижения и ослабления Церкви. Отец Василий резко выступил против разграбления храмов. Призывая в своих проповедях к оказанию помощи голодающим, он выступал противником передачи безбожникам священных сосудов, будучи уверен, что они до нуждающихся не дойдут. Он обратился к прихожанам с просьбой жертвовать хлеб, а к властям — чтобы указали, сколько именно нужно хлеба. Батюшка заявил: «Мы дадим вам вдвое, втрое больше, но не трогайте наших храмов». Однако власти не приняли предложения священника о замене богослужебных предметов пожертвованиями, и началось массовое ограбление храмов. В это время к отцу Василию попала телеграмма начальника Полтавского ГПУ Эдмунда Линде к вышестоящему начальству в Харькове, в которой он отчитывался о ходе кампании по изъятию церковных ценностей и, в частности, сообщал о намерении ГПУ приступить к арестам полтавского духовенства. Отец Василий немедленно сообщил о содержании телеграммы духовенству. 30 мая 1922 года отец Василий был арестован и заключен в тюрьму в Полтаве, которая тогда находилась в здании бывшего Крестьянского банка

Тюремная фотография из «дела»

(в настоящее время в нём находится управление СБУ в Полтавской области, ул. Соборности, 39). Против него было возбуждено «политическое» дело.

Находясь в тюрьме до суда, священник проповедовал, а всё, что ему передавали, раздавал нуждающимся из числа заключенных. Нравственное его влияние на узников оказалось столь велико, что, в конце концов, отец Василий был переведен в одиночную камеру. Дети-сироты, которых он воспитывал, узнав, куда выходит окно камеры, стали часто приходиться на площадь напротив тюрьмы и, делая вид, что играют, получали через зарешеченное окно благословение батюшки.

Летом 1922 года, с 9 по 12 августа, состоялся суд (или, как говорили тогда в Полтаве, «расправа») над священником Троицкой церкви Василием Зеленцовым. Судебный процесс был устроен как публичный и проходил в здании Полтавского музыкального училища (теперь в этом здании — Дворец детского и юношеского творчества, бывший Дворец пионеров, ул. Пушкина, 30). Обвиняли подсудимого в противлении изъятию церковных ценностей. Суд был «показательным», итог был предрешен. Многие горожане желали присутствовать на процессе. Чтобы попасть в зал, надо было прийти задолго до начала заседания и занять место. Помещение было битком набито людьми, кроме того, сотни полтавчан собрались перед зданием на площади.

Посредине высокой эстрады был поставлен большой стол, за которым расположились судьи, слева от них за отдельным столом разместился прокурор, справа в стороне был поставлен маленький столик для отца Василия; рядом был небольшой столик защитника, за которым сидел известный в городе и уважаемый всеми юрист. На столике священника горели две свечи и лежало раскрытое Евангелие, которое отец Василий читал во время перерыва. Государственным обвинителем был сын священника из Западной Украины Бендеровский, имевший высшее юридическое образование; во всё время процесса он проклинал, ругался, грозился и требовал самого жесткого приговора для обвиняемого.

Впрочем, в последний день — день вынесения приговора — произошло то, что омрачило торжество безбожников: отец Василий произнес последнее слово. Осенив себя крестным знаменем, исповедник сказал: «Много за эти дни говорил против меня, со многим я не согласен и многие обвинения я мог бы опровергнуть. Я приготовил большую речь по пунктам, но сейчас передумал и скажу немного. Я уже заявлял вам, и еще раз заявляю, что я лояльный

к советской власти как таковой, ибо она, как и всё, послана нам свыше. Но где дело касается веры Христовой, касается храмов Божиих, там я боролся, борюсь и буду бороться до последнего моего вздоха с представителями этой власти. Позорно, грешно было бы мне, воину Христову, носящему этот Святой Крест на груди, защищать лично себя в то время, когда враги ополчились и объявили войну Самому Христу. Я понимаю, что вы мне делаете идейный вызов, и я его принимаю. И какое бы наказание вы ни вынесли мне, я должен его перенести твердо, без страха, даже смерть готов принять, ибо нет награды выше, чем награда на небесах». Изумленные слушатели, многие из которых вовсе не симпатизировали обвиняемому, умолкли. Даже начальник ГПУ латыш Эдмунд Линде сказал отцу Василию: «Как служителя культуры и как врага советской власти я Вас с удовольствием расстрелял бы, но признаюсь, что я уважаю Вас как человека убежденного и стойкого».

Суд, как и следовало ожидать, вынес смертный приговор. При последнем слове — «к расстрелу» — отец Василий широко перекрестился и со спокойной улыбкой благословил всех, говоря: «Господь с вами, успокойтесь, всё в Божьей воле, смотрите, ведь я спокоен. Идите с миром по домам».

В камере смертников батюшка ждал своего последнего дня с радостью и даже с восторгом.

Между тем защитник подал ходатайство о помиловании, а делегаты от заводов и всех полтавчан поехали в Москву к Ленину. С мнением рабочих посчитались и заменили смертную казнь десятью годами тюремного заключения. Рассказывают, что отец Василий был даже огорчен отменой первоначального приговора.

Страстотерпца поместили в общую камеру. Там священника полюбили, даже матерые уголовники называли его «наш батюшка», защищали от издевательств тюремщиков, не позволяли ему выполнять наряды (чистить помещение, выносить нечистоты и проч.) и не сквернословили в его присутствии. Через некоторое время отца Василия перевели в Харьков, где он и отбывал срок. В Харькове заключенного батюшку однажды привезли на антирелигиозный диспут, на котором отец Василий произнес такую сильную речь, что о ней заговорил весь город.

12 июня 1925 года отец Василий был досрочно освобожден (по какой-то амнистии срок был сокращен более чем наполовину) и вернулся к своей пастве в Полтаву. Еще будучи в заключении, священник помогал одной нищей, сидевшей у стен тюрьмы с маленьким мальчиком и просившей подаяния. Когда нищая умерла, он взял на свое попечение мальчика и стал заботиться о нём.

В это время в пределах Полтавской епархии при активной поддержке ОГПУ возник т. н. лубенский раскол (автокефалистского направления), который возглавил викарий Полтавской епархии Лубенский епископ Феофил (Булдовский). Отец Василий стал выступать с проповедями и объяснениями, касающимися этого нового движения, благодаря чему раскол не получил широкого распространения в епархии. В Троицкий храм, где отец Василий был настоятелем, он приглашал проповедовать после воскресных богослужений тех священников, которые были сторонниками епископа Феофила, чтобы они разъяснили православному народу свои позиции. На прихожан, слушавших проповеди отца Василия и других православных священников, а также и сторонников лубенских автокефалистов, разница между правдой Православия и глубиной заблуждения раскольников произвела огромное

впечатление. Если кто прежде и колебался, нет ли правды и в этом новом национальном украинском религиозном движении, то по выслушивании сторон отбрасывал всякие сомнения в правоте Православия, которое олицетворяла Патриаршая Церковь.

По всеобщему желанию паствы священник Василий Зеленцов по пострижении в монашество (с оставлением прежнего имени) и возведении в сан архимандрита был рукоположен во епископа Прилукского, викария Полтавской епархии. Хиротонию совершили блаженной памяти архиепископ (впоследствии митрополит) Григорий (Лисовский, +1927) и тайно прибывший епископ Глуховский Дамаскин (Цедрик, +1937). Рукоположение состоялось 25 августа 1925 года. При наречении во епископа архимандрит Василий сказал речь, которая потрясла многих. В отличие от общепринятых торжественных речей, произносимых в подобных случаях, она скорее походила на клятву верности в служении Святой Церкви Христовой и обещание «до последнего издыхания» бороться со всеми богоотступниками, богохульниками, живоцерковниками, самосвятами и раскольниками.

Продолжал Преосвященный служить в Троицкой церкви, и многие привычно называли его «отцом Василием». Всех прихожан Владыка знал по именам, любил их, интересовался жизнью каждого.

Епископ Василий старался активно бороться с возникшим в то время самосвятством разных толков. Владыка вызывал главарей самосвяттов на публичные прения о вере, но вожди лжеавтокефалии, зная его мудрость и силу слова, боялись принимать вызовы. В своих проповедях Владыка обличал преступления безбожников, и чем большими были преступления, тем бесстрашнее и громче звучали обличения.

Храмы, где служил Владыка, были всегда полны народа, все стремились молиться вместе с ним и услышать его слово. Но не ораторский дар священ-

нослужителя пленял людей, их привлекали его вера, бесстрашие, искренность, твердая готовность умереть за Христа.

Владыку всегда окружала группа молодежи, которая провожала его из храма домой. Со всеми епископ был приветлив, всех знал по именам, как свою родную и близкую сердцу семью.

Не только служением занимался в те годы епископ Василий. Он принимал активное участие в решении всех тогда весьма неожиданно возникавших церковных вопросов.

27 августа 1926 года власти вызвали архипастыря в Харьков. Там он был арестован и отправлен в Москву, в Бутырскую тюрьму, а 24 сентября решением Особого совещания при Коллегии ОГПУ приговорен к трем годам заключения в Соловецком лагере особого назначения за «дискредитацию советской власти».

22 октября 1928 года епископ Василий был досрочно освобожден из Соловецкого лагеря и выслан на три года в Сибирь — в деревню Пьяново Братского района Иркутского округа. Первое время Владыка отдыхал от тяжелого этапа, а затем принялся за богословские работы, которые привлекали его с начала преподавательской деятельности. Но недолго ему пришлось прожить здесь. Еще находясь в Соловецком концлагере, он послал в Полтаву одной из своих духовных дочерей весточку, которая оказалась последней. На небольшой открытке — поздравление с праздником, а в завершение слова: «Сижу на берегу моря и мирно наблюдаю закат солнца. Подобно ему, закатывается и моя жизнь...». Действительно, 9 декабря 1929 года Владыка снова был арестован и этапирован в Москву, на Лубянку, а 3 февраля 1930 года приговорен к расстрелу.

Только Бог знает, каковы были последние дни священика. Согласно официальному данным, узника Зеленцова расстреляли на Лубянке 7 февраля 1930 года (по другим, неофициальным, данным, это произошло в Страстной Четверг) и похоронили в безымянной могиле на Ваганьковском кладбище. Некоторые говорили, что после зверского допроса Владыка был живым брошен в тюремную яму для нечистот. Полтавский подвижник благочестия игумен Иоанн Котляревский (духовное чадо Владыки Василия) говорил: «Святителя расстреляли, а могилы мученика не существует». А одна верующая полтавчанка, усердно молящаяся за Владыку, испрашивала у Господа, дабы Он открыл ей тайну смерти последнего. Однажды ей приснился сон: она увидела идущего к ней епископа Василия, он тихо подошел, повернулся к ней спиной, а там — рана, из которой струилась кровь...

Память о мудром и любвеобильном архипастыре, твердом воине Христовом епископе Василии всегда сохранялась в душах верующих полтавчан. По благословению Высокопреосвященного митрополита Полтавского и Кременчугского Феодосия, были собраны материалы к канонизации священика. На заседании Священного Синода Украинской Православной Церкви в 1997 году принято решение о причислении убиенного епископа Прилукского, викария Полтавской епархии Василия (Зеленцова) к лику святых.

Память священика Василия Полтавского, епископа Прилукского, установлено совершать в день его мученической кончины — 7 февраля, и в день прославления в лике святых — 4 апреля (по новому стилю).

По материалам
Полтавской епархии

Памятник священику
Василию Полтавскому
в ограде Макариевского
кафедрального собора

Одним із лейтмотивів громадського життя Полтави останніх десятиліть є турбота про долю будівлі Петровського Полтавського кадетського корпусу. Навіть людині, далекій від підклимних угод влади і бізнесу, було зрозуміло: на цю дику ситуацію необхідно реагувати. І полтавці реагували. Хтось, чи то від жалю, чи то від сорому, опускав очі, проїжджаючи повз старі стіни, хтось писав по інстанціях, хтось організовував велелюдні зібрання городян на підтримку пам'ятки. А хтось судився. Роками... Зараз, двадцять років по тому, на цю тему можна написати серйозне дослідження. В основі — конфлікт з приводу власності. Але хіба лише з цього приводу? Адже будівля, як і весь ансамбль Круглої площі, є пам'яткою національного значення. Було б по-іншому, і боротьба за корпус скінчилася б невідомо чим. Утім, без зайвих мудрувань, стояла б тут, у центрі Полтави, чергова «висотка». «Номер», однак, не пройшов. Зусиллями небайдужих людей з їх усвідомленням неможливості руйнування корпусу. Здається, відчуття це, наче хмара, стояло над головами, напружувало серця. Певно, так у людях діє совість. Згадувалося, що місце, де стоїть будівля, благодатне. Пам'яттю благодатне. Що споруда з колонами в ритмічній перекличці з іншими, по колу, наче стрій воїнів, поіменно відгукується на привітання командира й... озивається до кожного з нас: «І ти з нами!» Або: «А ти — за нас?»

Роки позаду, роки попереду, а полтавці — від покоління до покоління — знову і знову стають до лав відповідальних громадян, захисників, світочів віри. Неможливо відокремитися від них. Прислухайся, зроби зусилля

— і в благородному наспіві архітектурних форм відчужш щось близьке саме тобі, поза межами буденності. Так промовляє до людини Бог — Божі начала, вкладені у задум зодчих, в юнацьке горіння майбутніх воїнів-кадет, бойовий досвід їхніх наставників. Не могло усе це прорости в якійсь незграбній хатині. Образ цієї будівлі, її покликання визначила мета виховувати вдячного нащадка, гідного спадкоємця. Що ж це, як не здатність до пам'яті в її високому духовному вимірі? Господь створив Пам'ять як почуття добре. Завдяки цій властивості— Олександр Пушкін називав її «животворящая святиня» — дійшли до нас, людей ХХІ століття, корисні для духовного зростання навички і почуття. Ось чому, на маючи подекуди спеціальних знань, ми приймаємо в душу посмішку дитини, мелодію пісні, благородство вчинку, красу будівлі. Пам'ять багатьох попередніх поколінь підказує нам вибір на користь спасіння, захисту, підтримки. Гадаю, саме ця якість пам'яті нашої допомогла полтавцям не погодитися з ситуацією приреченості. Бо на правду навіть людям, що відстоювали будівлю корпусу, іноді здавалося: справа її порятунку — програшна. Біда «водила» нетрями брехні, користолюбства, байдужості. Одні суди щодо визначення власника пам'ятки чого варті! Здавалося, немає їм кінця і, що страшніше, згаса надія... Однак потроху справа почала посуватися. І що можна сказати на це: слава Богу! Бо, кажуть святі люди, Господь Сам скеровує духовними вотчинами Своїми. Згадаймо, в кадетському корпусі був домовий храм на честь святого Симеона Странноприїмця, в стінах навчального закладу осягав мирські і духовні науки майбутній святий Іоанн Шанхайський... Дасть Бог, доведеться на стінах уже відреставрованої будівлі побачити меморіальні дошки на честь кращих вихованців і педагогів корпусу, увійти до його музею. Утім, можливо, бажання хоча б подумки наблизити цей час надто поспішають? І це — моє перше запитання до кандидата архітектури, члена робочої групи для проведення реставраційних робіт пам'ятки архітектури кадетського корпусу архітектора Оксани Белявської.

Полтавський кадетський: ще один шанс на відродження

Початок ХХ століття

— Що вдієш, такою є людина: бажане хоче побачити здійсненим. Але у моїй свідомості ще й досі — кажу «досі», бо доля пам'ятки вже у новій, обнадійливій реальності, — «крутяться» роки невизначеності, гірко відчуття: нічого не поробиш, не врятуємо корпус...

— Оксано Юр'ївно, нагадайте, як усе ж посувалася справа?

— Процеси з порятунку кадетського корпусу розпочалися ще в 2004 році, коли його продали. На той момент об'єктом займалася лише одна людина — архітектор Валерій Трегубов. Завдячуючи йому об'єкт не знесли, не перебудували в якийсь черговий торговельний центр, не понівечили. Зізнаюся, що і сама десь у 2012 році для себе вважала, що врятувати корпус — справа безнадійна, адже йшли роки і нічого не змінювалося. Але з часом побоювання почали відступати. Підросло нове покоління, в тому числі моїх молодих колег-архітекторів, підтягнулися люди далекі від архітектури й історії. Мабуть, самі собі сказали: не хочемо бачити руїну в центрі міста, не хочемо миритися з бездіяльністю. Це був позитивний рух думок, свідчення того, що суспільство не у повному занепаді, що є здорові сили в Полтаві.

— Найяскравіше втілення цих зрушень — виставкові проекти — «кадетаріуми», чи не так?

— Безумовно. Ці заходи влаштовувалися за власні кошти городян, без допомоги місцевої влади. Та головне, усі ці зусилля знайшли відгук у полтавців. До будівлі кадетського корпусу приходили тисячі людей, дехто були готові вже тоді передавати на відновлення об'єкта власні пожертви. Але була і протилежна думка. У соцмережах я нерідко стикалася із закидами: мовляв, навіщо зберігати руїну, потрібно усе це знести, адже відновлювати корпус — справа дорога, краще збудувати на цьому місці щось «гарне, модне, сучасне». Такі ідеї викликали спротив у полтавців, які цінують культурні надбання міста, розуміють, що усе це залишиться нашим нащадкам. Адже не лише одними грошима живе людина. Наше місто — це наш світогляд, наше уявлення про власну ідентичність, пошук ідеального образу суспільних відносин. Упродовж століть усе це втілювалося у пам'ятниках. На жаль, пам'яток давнини у нашому місті не так багато. Свідків давнього минулого не залишилося зовсім. У 30-ті роки ХХ століття були знищені старовинні храми. Залишилася лише губерньська Полтава. Загубимо її — з'явиться дірка у колективній пам'яті полтавців, лакуна, яка буде заповнена черговим нековирним «творінням» сучасності... Нарешті, під тиском громадськості, за сприяння деяких депутатів міської ради, під постійним контролем засобів масової інформації ситуація почала змінюватися на краще. Деякий оптимізм уже з'явився.

1944 рік

— Якщо погодитися з тим, що багаторічна боротьба за кадетський корпус увійшла у мирну колію, чи можна сказати, що перехідний період (тобто юридичне обґрунтування нового статусу споруди) вже завершився? Де корпус наразі?

— З юридичної точки зору, статус будівлі кадетського корпусу нарешті визначився. З комунальної власності його передали у державну. Він отримав свого власника і користувача — Державну судову адміністрацію. У нас є підтвердження, що ця установа готова експлуатувати цей об'єкт, а перед цим провести його реставрацію.

— Люди, далекі від архітектури, тим більше від архітектури історичних пам'яток, не завжди уявляють собі специфіку реставраційної справи. Адже оновлений корпус — це корпус відреставрований. Які роботи охоплює процес реставрації?

— Реставрація взагалі — це потужний, тривалий у часі і комплексний процес. Особливо якщо йдеться про пам'ятку архітектури національного значення, якою в даному випадку є Петровський Полтавський кадетський корпус. Як відомо, зараз він перебуває у важкому фізичному стані. Але справа не лише у ньому. Якщо будівля буде відновлена, її необхідно буде пристосувати до нової функції. Усім відомо, що кадетський корпус будували для військового навчального закладу. В такому вигляді він проіснував чимало десятиліть років. Нинішнє завдання — пристосувати його для потреб Державної судової адміністрації. Це означає, що в його приміщеннях повинні з'явитися офісні кімнати, зал для суду, повинні бути витримані умови безпеки, зв'язку тощо. Тому реставрація цього об'єкта відбуватиметься довго. Процес буде розділений на так звані пускові комплекси, або, як кажуть, черги будівництва. На першому етапі мають проводитися фахові дослідження. На їх основі будуть розробляти перші пропозиції стосовно протиаварійних робіт. Йдеться передусім про встановлення даху і, таким чином, забезпечення будівлі від подальших руйнувань. Наступний етап — це безпосередньо реставрація і пристосування корпусу до нової функції. Це теж досить тривалий період.

— Попутно — а чи існують прецеденти, подібні до нашого випадку відновлення старовинних будівель в Україні і за кордоном?

— Будівлі з подібними руйнуваннями реставрувалися. Але це було після руйнувань часів Другої світової війни. Коли були масові знищення цінного фонду забудови і пам'яток. Приклад — комплекс Києво-Печерської Лаври. Після війни там залишилися об'єкти в дуже важкому стані. Їх відновлення потребувало значних капіталовкладень і значних зусиль реставраторів. На теренах сучасної України подібних випадків ми не знаємо. Об'єкти, які підлягали реставрації, були менші за розмірами і в кращому фізичному стані. Та головне, їх пристосовували під функції музейних і туристичних об'єктів. Наше завдання більш складне: об'єкт має виконувати нову функцію. Стосовно світових прецедентів можна згадати будинок Рейхстагу в Берліні. Після війни цю споруду відновлювали. Але призначення її не змінювали. Як і раніше, Рейхстаг виконує функцію адміністративної будівлі.

— Ще один цікавий нюанс. Які будівлі плануються «на виході» включити до комплексу споруд Державної судової адміністрації?

— На сьогодні йдеться лише про будівлю власне кадетського корпусу. На майбутнє, я вважаю, доцільно було б включити до цього комплексу і триповерховий дім, який фронтом виходить на вулицю Соборності, і таким чином замкнути простір внутрішнього двору.

— Зрозуміло, цей випадок досить складний. Перед реставраторами і будівельниками — масштабне завдання. А чи є під нього, це завдання, колектив професіоналів, кошти і, головне, бажання? Як Ви це відчуваєте?

— Взагалі-то інституція реставрації пам'яток в Україні завжди була досить потужною, а школа реставрації — розвиненою. На жаль, нині усі ці заклади згортають свою діяльність, скорочується коло спеціалістів, їхні об'єднання розпадаються на невеликі проектні фірми. Тобто обстановка у цій сфері не зовсім сприятлива. Але, тим не менше, працювати все одно потрібно. Будемо йти крок за кроком, вивіряти усі проектні і конструктивні рішення. Адже ми працюємо на особливому об'єкті — об'єкті культурної спадщини. І це дуже відповідально.

Перший етап — попередні дослідження — був здійснений у грудні 2019 року. Працювала полтавська проектна майстерня «Промгагропроект». Також були підключені фахівці-конструктори з Полтавського національного технічного університету. В подальшому долю проектного процесу вирішуватиме замовник, тобто територіальне управління Державної судової адміністрації. Адже це його право — вибирати проектувальника, запрошувати спеціалістів, щоб, врешті, спрацювати на якісний результат.

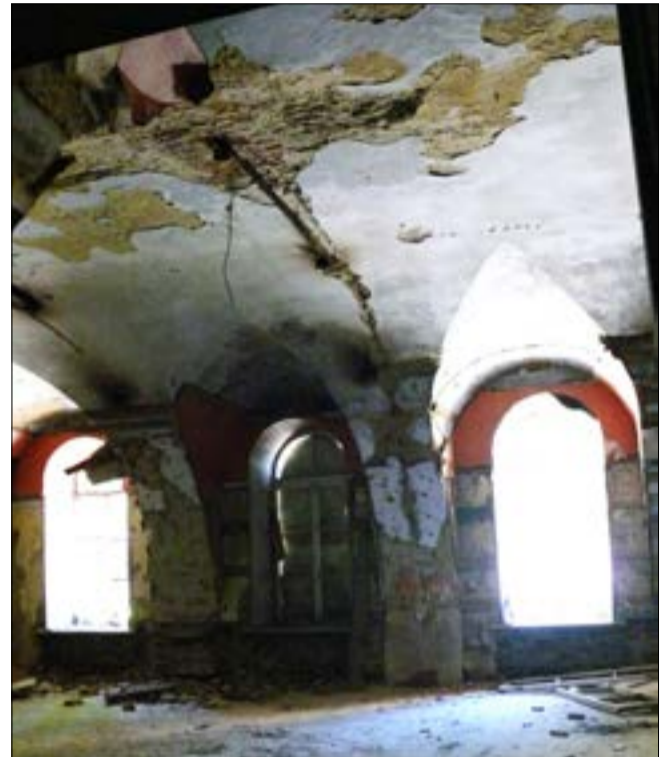
— Хто оглядав кадетський корпус і зовні, і всередині, може впастись у розпач: настільки понівечена ця споруда. А у вас, Оксано Юрївно, яке відчуття, руки не опускаються?

— Руки можуть опуститися, як Ви кажете, у людини, яка вперше увійшла у цей дім. Звісно, картина жахлива. Одразу виникають побоювання: нічого відновити неможливо. Але насправді, коли намагася аналізувати побачене, вивчати, як ведуть себе конструкції, в якому вони стані, які є дефекти, починаєш продуктивно мислити. Стає не так страшно. Крім того, є ще спеціалісти, які добре розуміються на розв'язанні проблем руйнування. Та й взагалі, усі проектні рішення обов'язково будуть вивірятися по декілька разів, аби усе, що ми запропонуємо, було прийнятним для відтворення саме цієї пам'ятки.

— А які обов'язки покладені на Вас особисто, чим можете допомогти зорієнтуватися реставраторам?

— На першому етапі на мене покладалася науково-методичний супровід реставрації і пам'яткоохоронної діяльності. Сподіваюся, що на наступних етапах також буду всередині проектного процесу. Ну, а крім усього іншого, я також у складі робочої групи Державної судової адміністрації, яка займається організацією робіт з комплексної реставрації будівлі корпусу.

Закінчення на с. 12

Сучасний стан колишнього кадетського корпусу у Полтаві

1999 рік

2018 рік

Закінчення. Початок на с. 10–11

— Ось ми беремося лікувати людину. Що важливо, аби досягти успіху? Напевно, з'ясувати діагноз. За цією аналогією якими є пошкодження корпусу і на що слід звернути увагу?

— До недавнього часу ми визначали технічний стан цієї пам'ятки чисто візуально. Тепер, коли проектувальний процес запущено, ці дослідження будуть проводитися за допомогою відповідних технологій, інструментів, розрахунків. До цієї справи планується залучити вузькопрофільних фахівців.

У цілому технічний стан будівлі можна оцінювати як непридатний до експлуатації. Але в жодному разі будівля не є аварійною. Аварійними є лише деякі ділянки, передусім конструктивна система даху, його покрівля і купол, якого вже немає. Усі інші проблеми будуть вирішуватися у відповідності до результатів подальших інструментальних досліджень.

— Я зрозуміла, що експертна, наукова частина роботи завершується. Черга за практичними діями. Що буде зроблено в першу чергу?

— Стосовно комплексних наукових досліджень може сказати, що вони здійснені ще не повністю. Фахівці збирають базову відкриту інформацію. Паралельно з цим відбуваються і наукові дослідження. Коли ми отримаємо результати інструментальних досліджень, зможемо визначити точно, наскільки збереглася несуча спроможність цегляної кладки, як поведуть себе фундаменти, адже будівля корпусу декілька разів піддавалася бомбардуванням. Ще одна важлива проблема — визначення гідрогеологічної ситуації (тобто рівня ґрунтових вод: наскільки близькі вони зараз до фундаментів, як вони впливають узагалі на цей будинок). Отже, є ціла низка дій, які дозволять нам комплексно уявити нинішні проблеми будівлі і потім пропонувати рішення, які допоможуть відновити цей об'єкт у цілому.

— А що потрібно зробити в плані екстреної допомоги?

— Щоб зберегти будівлю корпусу, важливо зміцнити її, тобто провести серію протиаварійних консерваційних робіт. Нагальна потреба — добитися того, щоб корпус більше не потерпав від опадів, замокань, постійних циклів замерзання і розмерзання води. Йдеться про дах: його потрібно якнайшвидше відновити.

— Полтавці досить болісно сприймають нинішній стан корпусу. Усі зацікавлені у збереженні пам'ятки. Чи відчуваєте Ви і Ваші колеги підтримку громадськості міста, простих полтавців, влади?

— Звичайно, відчуваємо. Взагалі однією з умов успішного проведення відновлювальних робіт є прозорість цього процесу. Потрібно широке інформування громадськості про те, які роботи відбуваються на об'єкті, що планується зробити, яким є календарний план, вартісні показники забезпечення різних видів робіт.

Полтавський кадетський: ще один шанс на відродження

— А до речі, якою може бути вартість реставрації будівлі корпусу?

— Одразу скажу: вартісні показники досить високі. До прикладу, якщо говорити про комплексний проект реставрації, то потреба у коштах може становити від 23 до 28 мільйонів гривень. Це державна розцінка, вона не є комерційною і абсолютно обґрунтована. Зрозуміло, що такі гроші не виділяють одночасно. Ніхто сьогодні і зараз їх не отримає. За правилами, на кожен вид робіт розраховується кошторис, проводяться відповідні тендерні закупівлі. І лише після цього безпосередньо закуповується потрібна послуга. Стосовно ж будівельних робіт, то вони можуть розраховуватися лише після виконання проектно-документації і розрахунку кошторису на той день, на той момент, коли ми підійдемо вже до будівництва.

— Ще один цікавий аспект. Ми говоримо про послуги реставраторів. Спробуймо подивитися на цю діяльність під іншим кутом зору. Будівля корпусу існує вже третє століття. З позаминулого і навіть минулого століття багато що змінилося: підходи до досліджень, до процесу реставрації, з'явилися нові технології і матеріали. Як, умовно кажучи, старе і нове буде співіснувати у роботі реставраторів?

— Питання слушне. Вони співіснуюватимуть. Але не можемо не застерегти від примітивних суджень, що, мовляв, от колись матеріали були — ото матеріали! Нагадаю, що ми маємо справу з пам'яткою національного значення. А тому для її реставрації будуть підбиратися лише ті матеріали і ті технології, які відповідають завданню відновлення. Якщо можна буде укріпити цегляне мурування, яке зараз пошкоджене, то, скоріш за все, його будуть перебудувати з використанням новітніх матеріалів. Усе, що потрібно укріпити, буде укріплено. На сьогодні існує технологія введення спеціальних ін'єкцій розчинами, які закріплюють мурування. По верхньому поясу самої будівлі в зоні карнизу потрібно буде прокласти бетонний армопояс для забезпечення стійкості конструкції даху. Але поки що це пропозиції, основані на візуальному обстеженні. Цей об'єкт унікальний, тож і рішення щодо його відбудови мають бути унікальними.

— А як буде виглядати корпус ззовні, з вулиці? Наприклад, купол. Зараз він відсутній. Щось буде замість?

— Безсумнівно, купол обов'язково відновлять. Інша справа — в якому вигляді. Варто зрозуміти, що реставрація не передбачає відновлення об'єкта у його незмінному, первісному стані.

Ми вивчаємо корпус уже таким, яким він дійшов до нашого часу. Рішення будуть прийматися колегіально. Фахівці визначать предмет охорони і певні складові будівлі, які з роками нашарувалися. Тепер і вони — частина аутентичності, яку ми маємо зберегти.

Стосовно купола. Ця частина будівлі відновлювалася після Другої світової війни. Бо зазнала значних руйнувань. Тоді вже і за виглядом, і за параметрами купол відрізнявся від первісного. Одноставної думки щодо його долі поки що немає. Одне можемо стверджувати: за формою це буде напівсфера. А ось якого діаметра і висоти, це підкажуть обстеження. Краще було б відновити купол таким, яким він був на 1956 рік. За віком йому — понад шістьдесят. На мою думку, краще залишити саме цей варіант.

— Нагадайте, будь ласка, Оксано Юрївно, як виглядала ця частина споруди на момент повоєнного відновлення.

— Купол увінчував актову залу колишнього зенітно-ракетного училища. Він був меншим за розмірами, ніж первісний, XIX століття. До того ж ця надбудова була «глухою», як ми кажемо, тобто з внутрішнім приміщенням не сполучалася. Отже, функція купола, починаючи з 1956 року, була суто декоративною.

Що міркує з приводу зали під куполом замовник реставрації, наразі невідомо. Напевно, доля цієї складової будівлі корпусу залежатиме від функціональних вимог цього приміщення.

— Варіанти які?

— Наприклад, під куполом може бути розміщена та ж таки актові зала або зала судових засідань. Можливо, господарі надумують влаштувати під куполом рекреаційну зону, зимовий сад тощо.

— Напевно, нашим читачам буде цікаво дізнатися, чи знайдеться у відреставрованій будівлі місце для культурних потреб громадян? Інакше кажучи, чи передбачається віддати частину приміщення організаціям, не пов'язаним із Державною судовою адміністрацією?

— За домовленістю із замовником, підтвердженою необхідними документами, планується виділити окремий блок з власним входом для муніципальних потреб.

— Поясніть, про що йдеться.

— У деяких приміщеннях можна розташувати культурний центр, виставкову залу, музей. Ці ділянки будівлі будуть доступними для відвідання полтавцями.

— Стосовно музею. Кому він буде присвячений і хто може допомогти в його організації?

— Музейна експозиція в колишньому кадетському корпусі, звісно ж, буде презентувати навчально-військову сторінку історії міста. Матеріалів краєзнавцями зібрано чимало. Окрім того, в Полтаві діє об'єднання офіцерів — випускників вищого зенітно-ракетного училища, зацікавлених у створенні окремої експозиції, присвяченої цьому навчальному закладу.

— З військовими училищами, які перебували у стінах корпусу, починаючи з 40-х років XIX століття, пов'язані імена багатьох видатних людей. Як Ви вважаєте, чи можна було б увічнити їхню пам'ять, розмістивши на фасадах будівлі меморіальні дошки на їх честь?

— Це обов'язково повинно бути. Адже ми боремося за цю споруду, хочемо відбудувати, не лише зважаючи на її архітектурну цінність. Будівля корпусу — живий пам'ятник тисячам наших земляків. До речі, не лише військовим. Бо до історії закладу на різних етапах були причетні і науковці, і митці, і церковні діячі...

— Ці плани, якщо їх зреалізувати, виходять за межі суто відновлювальних робіт. Йдеться про наш з вами моральний обов'язок — скласти шану полтавцям минулих поколінь, оживити пам'ять про них.

— Справді, суто утилітарні завдання у цьому конкретному випадку — лише частина нашого спільного боргу перед історичною пам'яттю. Колись, на початку XIX століття, плеяда справжніх громадян міста створювала неповторний образ Полтави, замислювала її як культурний центр. Сподіваюся, наша робота буде продовженням того сумління. Може, ми станемо прикладом для інших міст і для тих мешканців Полтави, від яких залежить її архітектурна привабливість, стан історичних пам'яток. Це особлива якість відповідальності. На мою думку, вона неможлива без продуманої гуманітарної політики. Та покладається, мабуть, варто не лише на слово «згори». Воно не подіє, якщо втрачена совість. Тож нехай вона говорить, вибудовує за Божим законом душі людей і світ навколо.

Людмила Нікітіна

Від редакції. Поки верстався березневий номер «Відомостей Полтавської єпархії», за участю організації «Промпроєкт» розпочалися роботи з виготовлення науково-проектної документації щодо консервації та протиаварійних робіт у кадетському корпусі. Є сподівання, що протягом 2020 року будівля отримає новий дах.

Сучасний стан колишнього кадетського корпусу у Полтаві

Епископ Александр (Павлович, 1799–1874). Навряд ли это имя скажет о чём-нибудь неискушенным в церковной жизни и литературе. А между тем это был достойный человек, проповедовавший Христа самой жизнью своею. О нём, как и о полтавчанине по рождению архимандрите Давиде (Нащинском), упоминается в путеводителе по некрополям Киево-Печерской Лавры Людмилы Проценко «И до небес рукой подать...». Преосвященный Александр тоже был связан с землей полтавской, будучи непродолжительное время управляющим Полтавской и Переяславской епархией. Отважись похвалиться, какими людьми награждает любящий Господь наш край! А отважившись, предлагаем и читателям порадоваться, а для этого поближе узнать о жизни епископа Александра (Павловича).

«Молитвами родителей моих и я помилован»

Епископ Александр (в миру Андроник Иванович Павлович) родился 17 мая 1799 года в селе Кобриновой Гребле Уманского уезда Киевской губернии в семье священника Иоанна Павловича и Агапии Ивановны Павловичей. Отец Иоанн более тридцати лет священствовал в храме святителя Николая села Кобринова Гребля. Отличался любовью к молитве и церковному священнослужению. Супруга его, Агапия Ивановна, была тоже удивительно богомольна. Выражая свою признательность родителям, Преосвященный Александр устроил на свои средства в Свято-Никольском храме, где служил отец, два придела: один — во имя святого Иоанна Крестителя Господня и святого апостола Андроника, а другой — во имя святых мучениц Агапии, Ирины и Хионии. «Молитвами родителей моих и я помилован и до сего времени есмь еже есмь», — писал епископ Александр в своих келейных записках.

Первоначальное образование Андроник получил в сельской школе, учитель которой — сельский дьячок — наказывал детей розгами. Однажды Агапия Ивановна заметила, что рубашка на спине сына в кровавых пятнах. Узнав, что причиной этого была учительская экзекуция, родители забрали отрока из школы, и затем его обучением занимался двоюродный брат-священник.

Поступив в Киевскую духовную академию, Андроник приезжал на каникулы домой, помогая отцу в хозяйственных делах и распоряжениях по дому. 17 июля 1817 года он окончил академию и 29 июля рукоположен в диакона в местечко Бородянку Киевского уезда с оставлением при митрополичьем хоре в Киеве учителем латинского языка. В это же время отец Андроник служил в церкви Михаила Архангела в Свято-Михайловской обители. Общался с Преосвященным епископом Иринеєм (Фальковским), человеком разносторонне образованным, знавшим шесть языков, читающим в академии все курсы, начиная с арифметики и кончая богословием.

«Муж нравов непорочных»

В Киеве Андроник Иванович избрал себе спутницу жизни. Супруга Александра Максимовна поддерживала мужа в трудах и скорбях. После рукоположения он был назначен в Полоцкий пехотный полк, затем переведен в Либавский.

О семейной жизни отца Андроника в то время рассказывал его старший сын Иоанн: «Нежно заботливая о муже и детях мать моя была необыкновенно домовитая хозяйка и вместе с тем самых благородных и высоких правил жизни. Жалование батюшка как полковой священник получал весьма ограниченное: 150 рублей серебром в год. На эти деньги как трудно было и одеться, и прокормиться всему нашему семейству! И вот, помню, бывало, матушка скажет отцу: “Дай мне два рубля, сделаю тебе подрясник да еще и кофею себе куплю”. И действительно, сумеет купить на эти деньги материи на подрясник, а сшить умеет сама...»

Когда в 1824 году отец мой был переведен в Малороссийский кирасирский полк, господа офицеры скоро узнали о бедности своего нового священника. Они немедленно предложили сделать подписку на пожертвование в пользу батюшки и поднесли ему сумму в 250 рублей серебром. Боже мой! С каким, помню, благодарением принял сию жертву батюшка и с каким восторгом это неожиданное вспомоществование передавал матушке!

«Муж нравов непорочных, доброты сердца примерной, православия непоколебимого»

Архангельский Морской Преображенский собор

Вспомоществование почти вдвое превышало сумму жалования, получаемого тогда полковыми священниками.

С 1827 по 1832 год отец Андроник был настоятелем Покровской церкви в местечке Рыжановке Звенигородского уезда Киевской епархии. Прихожане полюбили доброго пастыря. В январе 1831 года скончалась Александра Максимовна, когда ей было 30 лет. На попечении батюшки осталось четверо детей: Иоанн, Гавриил, Христофор и Анастасия. По благословию митрополита Филарета (Амфитеатрова) три сына воспитывались в Киевской духовной семинарии и успешно ее окончили. Для дочери Анастасии сначала нашлось место в Киевском Флоровском монастыре, а затем она получила образование в образцовом пансионе Киева.

Определив детей на воспитание, отец Андроник подал прошение о зачислении его в полковые священники. Святейший Синод удовлетворил просьбу: 5 августа 1832 года его определили священником в полк, где он прослужил старшим священником в течение 15 лет (до 1847 года). Жизнь вел почти монашескую, строгую и подвижническую.

За отличную усердную службу и благонравное поведение в 1831 году Андроник Иванович награжден скуфьей. В 1840 году — полугодовым жалованием 102 рубля 85 копеек. В 1841 году удостоился получить благословение Святейшего Синода, а в 1842 году возведен в сан протоиерея Преосвященным Тимофеем, епископом Смоленским, так как в то время его полк квартировал в Смоленской епархии. В 1846 году отец Андроник награжден фиолетовой бархатной скуфьей.

В тот год 6 августа Андроник Иванович навещал в Китаевой пустыни отца архимандрита Платона (Фивейского), впоследствии архиепископа Костромского и Галичского. Протоиерей Николай Флоринский, впервые увидевший там отца Андроника, так описывает свои впечатления: «В то время Андроник Ивановичу было под 50 лет. Роста он был высокого. Лицо имел приятное и многовыразительное, исполненные света и благодати большие голубые глаза, величественную осанку, открытую добросердечную и благородную речь. Мы все восхищались сановитым протоиереем. По отъезде его, отец Платон сообщил доверенным к себе студентам, что отец Андроник — муж нравов непорочных, доброты сердца примерной, православия непоколебимого... что в Павловиче он имел о Господе друга самого искреннего, которому поверял он все свои скорби и находил не только сочувствие, но и подкрепление и утешение своей душе».

Настоятель Архангельского Морского Преображенского собора

20 мая 1847 года указом Святейшего Синода Андроник Павлович переведен в Архангельский Морской Преображенский собор на вакантное место настоятеля и благочинного армейского ведомства. Перед отъездом в Архангельск отец

Николай Флоринский с другом И. А. Гошкевичем (впоследствии протоиереем и профессором Киевской семинарии) навестили протоиерея в небогатом домике его родных в Киеве, где отец Андроник остановился с дочерью Анастасией, следовавшей вместе с ним в Архангельск. Отец Андроник принял их ласково и предложил разделить скромный ужин, состоявший из борща и вареного картофеля. «Это моя всегдашняя трапеза, — присоединил он, — каша из гречневых круп составляет для меня лакомство».

Старший сын отца Андроника Иоанн был в то время протоиереем, а средний — Гавриил — священником в полках. Третий сын отца Андроника Христофор обучался в Киевской семинарии.

Кроме служения в соборе, отец Андроник преподавал Закон Божий в Константиновском детском приюте на сто девиц в течение шести лет пребывания в Архангельске.

О пастырской деятельности Андроника Ивановича в то время свидетельствовал начальник Архангельского порта вице-адмирал маркиз де Траверсе в своем представлении к награде золотым наперсным крестом настоятеля Морского собора, адресованном обер-священнику В. И. Куткевичу: «Определенный указом Святейшего Синода 20-го мая 1847 года настоятелем Морского Соломбальского собора Преображения Господня протоиерей Андроник Павлович по прибытии в Архангельск в самое короткое время привел в наилучшее устройство как часть духовную, так и хозяйственную. А при существовании здесь в лете истекшего 1848 года эпидемической болезни холеры, как истинный пастырь, примерной жизни, одаренный убедительнейшим красноречием слова и проникнутый редкою ревностью к славе веры Христовой, несколько раз делал крестные ходы на иордань с увещанием народа, которого в Соломбале жительствует более 10 тысяч, вести жизнь благочестивую, не верить ложным слухам, что эта болезнь — отравка, а внушал исполнять в точности правила, изданные на этот предмет правительством, чем самым водворил спокойствие. Для выражения же благодарности к Подателю всех благ, за прекращение язвы предложил прихожанам воздвигнуть памятником две иконы в кивотах: одну Живоначальной Троице, а другую Царице Небесной, Всех Скорбящих Радости, которые на собранную по подписке сумму уже изготовляются, и сверх сего принял немалое участие в призрении вдов и сирот всякого состояния, лишившихся мужей и родителей во время холеры».

В 1850 году Андроник Иванович награжден наперсным крестом, а в 1851 году — палицей. Занимаясь о спасении душ вверенных ему воинов, отец Андроник не забывал и о духовенстве военного ведомства. Находил средства для вдов и сирот армейского духовенства. За это ему дважды, в 1848 и в 1852 годах, объявлена благодарность от обер-священника армии и флота.

Материал подготовили Марина Осипенко, Инна Малахова
Альманах «Соловецкое море», № 8, 2009 год
Продолжение следует

Около трех лет в полтавской «молодежке» — обществе молодых православных прихожан полтавских храмов (которое собирается при Макариевском кафедральном соборе) — существует группа по изучению Святого Евангелия. Ведет ее клирик Пантелеимоновского храма протоиерей Сергей Дубовой. Наши читатели уже встречались с отцом Сергием на страницах газеты — его беседы о духовной жизни запоминаются яркой образностью и практическими советами. Тема нынешнего общения со священником — Евангелие, на сей раз в жанре интервью.

— Отче, почему человеку следует читать Евангелие?

— Есть в жизни христианина делание, которое не должно прерываться никогда. Это общение с Богом. А продиктовано оно целью нашей жизни — соединением со Христом и пребыванием с Ним в Его Царстве. Сейчас в Церкви важный период литургического года — Великий пост. Кому удалось помолиться в храме за постовыми службами в первые дни, наверняка помнят, как священник, предстоя Богу коленапреклоненно на солее, просил за свою паству — чтобы Господь укрепил людей Своей благодатью, помог им осознать грехи и искренно в них покаяться, чтобы простил, а в итоге — чтобы после кончины удостоил получить со всеми угодившими вечные радости в Боге и Спасителе нашем. Это лишь один пример из множества свидетельствующих об истинном устремлении христианина. Богослужбные тексты и большинство церковных молитвословий направляют ум человека, внимающего им, ко Христу, к жизни по Его заповедям. Иными словами, к Евангелию.

— И какое место должно занимать Евангелие в человеческой жизни?

— В идеале наша жизнь должна быть наполнена Евангелием. Потому что Евангелие — это договор Бога и человека о спасении. Его должен заключить каждый, желающий быть спасенным. А желают этого все. Ведь никто не хочет смерти — ни временной, физической, ни вечной. Даже атеисты, неверующие люди. Но если физическая смерть неизбежна и является вратами в вечную жизнь, то вечной смерти человек может избежать — именно такую возможность Иисус Христос и даровал человечеству Своей Жертвой. Только вот принять этот величайший дар человек может исключительно добровольно. Он волен согласиться и волен не согласиться. Что, кстати, тоже еще один дар Творца Своему созданию: человек наделен свободной волей, он может выбирать между добром и злом.

— Какой же предмет такого договора?

— Допустим, кто-то осознал, что без Бога в жизни сплошной кавардак, и добровольно обращается за помощью, чтобы Господь навел порядок. Со своей стороны, этот человек обещает исполнять волю Божию. Вот и договор. Но чтобы соблюсти условие договора, сдержат обещание, нужно узнать волю Божию, иметь намерение и возможность ее исполнить. Возможность обеспечит Господь, да и всё остальное Господь делает Сам. И это тоже пункт договора. Однако именно познание воли Божией часто становится преткновением для людей. Ну действительно, как узнать, чего лично от меня хочет Бог, какие у Него на меня планы? На самом деле этот сложный вопрос решается не так уж хитро:

В лучах Евангельского света

«Евангельская группа» полтавской «молодежки» со священником Сергием Дубовым

нужно почитать Евангелие. Через эту Священную Книгу к нам обращается Сам Спаситель. Всё, что Он говорит народу, ученикам, фарисеям, мытарям, — говорит нам. Да, иногда, чтобы применить к жизни слова Евангелия, необходимо проявить духовное творчество. Но и этому Бог учит через Писание. Попробуем сравнить Евангелие с коридором, стены которого выстроены из мыслей, чувств, поступков тех людей, которые знали Христа и опытно прожили свою жизнь, сделавшись Его последователями. Мы идем по этому Евангельскому коридору и на различные случаи в нашей жизни можем найти аналогии и принять правильное решение. С нами не происходит ничего такого, чего не было с нашими предшественниками. Это как инструкция, по которой мы можем поступать. Но! При этом каждый из нас выстраивает свои отношения с Богом, пишет свое Евангелие. И пишет его на сердце.

— Читая Евангелие, мы всегда должны что-то искать в нём?

— А по-разному происходит у каждого. Если речь не идет о христианском воспитании с младых ногтей, то, как правило, толчком для знакомства с Евангелием являются какие-то жизненные неурядицы, в причинах которых человек решил разобраться. И в храм приходят по этой причине. Не просто из любопытства: пойду зайду — а что там? Так многие заходят — и уходят равнодушно. А если начал заходить от случая к случаю, потом почаще, захотела душа побыть в тишине храма, прислушаться, помолиться — значит, что-то произошло. Прикоснулась благодать. Так и с чтением Евангелия. Для начала его нужно просто почитать. Сердце обязательно отзовется на что-то. Это сродни медицинской диагностике. Когда мы чувствуем общее недомогание, но не знаем причины, мы приходим в больницу, у нас берут анализы, делают кардиограмму, еще какие-то манипуляции — и определяют телесное заболевание. А когда мы начинаем читать Евангелие, то дает знать о себе духовное заболевание. Один человек о себе рассказывал, что его поразила история с побиванием камнями блудницы. Он решил найти себя среди ее участников: «Может, я на месте Христа покрываю чужой грех? Или я на месте самой блудницы? Но я с ужасом понял, что я тот, кто держал в руке камень...» Это хорошо, что человек честно признался себе, каков он внутри. Он сможет исцелиться. Обычно мы представляем себя более красивыми.

— А как Священное Писание вошло в Вашу жизнь?

— Господь ведь опытный рыбак, знает, как поймать на удочку рыбку! Я тщеславный человек, мне хотелось знать какую-то такую мудрость, какой другие не знают. И решил я прочитать книги, на которых основываются базовые религии. Вот тогда Господь меня выманил из своей среды, как когда-то Авраама выманил выйти из Ура Халдейского. В беспокойные 1990-е годы я поехал на Север зарабатывать деньги. Не очень с этим сложилось, и тогда я принялся за чтение. А поскольку остался один, это помогло сосредоточиться. Первой прочитал Библейскую историю. Она сразу тронула меня, можно сказать, я прожил ее. Мне казалось, что вместе с иудейским народом я переживаю все события: иду по пустыни, перехожу Черное море, испытываю жажду и голод, радость побед и вхождения в Землю Обетованную... Далее попали в руки Коран, литература индуизма. Они мне показались мертвыми. Тогда я решился на некий подвиг — чтение Библии. И Господь меня держал в одиночестве до тех пор, пока я не закончил это чтение. Я чувствовал, что новые знания меня обогатили. Конечно, они были еще поверхностны. Но я уже открыл кладезь с сокровищами, пока до конца не понимая, какие это сокровища!

А еще через какое-то время хождения в храм мне попались «Мысли на день» святителя Феофана Затворника. Это его размышления на Евангельские чтения, очень понятно изложенные. Работа в то время позволяла в течение дня рассуждать о прочитанном. Знаете, в какой-то момент я почувствовал, что Евангелие живое, что оно врачует мои немощи, поясняет жизненные непонятности. Происходило нечто, что помогало стать на ноги. А еще через некоторое время я решил посвятить себя жизни духовной. Не обрядовой — когда приходишь в храм, прикладываешься к святыням, отстаиваешь службы, но не понимаешь, что за всем этим стоит Христос, а именно духовной. В этот период меня заинтересовало Евангелие в толкованиях. Наверное, это был второй этап, когда Господь подсек удочку. Я прочитал всё, что только было возможно, буквально испытывая жажду, мне казалось, что я живу Евангелием... Не знаю, почему именно так судил Господь. Наверное, каждому человеку Он дает то, что именно ему необходимо для воскресения и возрастания духовного. Кто-то любит службы и не может на них настояться, уже ноги болят, а всё равно ходит, стоит, молится... Знакомая регент, когда пришла в храм, не могла начитаться. Рассказывала о себе, что понимала: душа жаждет чего-то, но не знала, чего именно; а когда попала

на хоры, то службами заполнила себя так, что потом появилось послевкусие, как от сладкого... А мне службы нравились в той мере, чтобы побыть недолго. Мне надо было через голову пропустить знания, нужно было Евангелие промыслить, продумать. Позже я прочитал у святого Феофана Затворника, что сердце без головы не «запустишь». Сначала мозг сосредотачивается, а потом сердце откликается. По-видимому, это особенность мужского восприятия.

— Батюшка, Вы, кажется, приобрели опыт занятий с «евангельской группой» еще до изучения Евангелия с «молодежкой»?

— И опять Господь всё промыслительно устроил. Лет за семь-восемь до хиротонии, когда я уже ходил в храм и читал Евангелие, в городе были организованы группы помощи зависимым людям. В Макариевский собор обратились из благотворительного фонда «Свет надежды» с просьбой прислать кого-то из священнослужителей или прихожан для общения с социально неблагополучными людьми, чтобы им рассказывать о жизни духовной. Мне предложили попробовать себя в таком послушании, а курировал меня священник. Дело оказалось не из легких, поскольку зависимые люди непростые, многие из них — в прошлом осужденные, и они задают личные вопросы, надо было в определенной мере заниматься духовничеством. Я очень этого боялся. Но раз взялся, не бросать же. Ко всему прочему люди с таким прошлым на слово не верят, перепроверяют. Если поймут, что рассказываешь просто красивые истории, то сразу падешь в их глазах. Вот когда я особенно почувствовал близость Бога! Подготовил очередную лекцию по Евангелию, иду и всю дорогу молюсь: «Господи, дай мне мудрость правильно ответить на все вопросы!» И Иоанну Златоусту молился, и Василию Великому, и Феофану Затворнику, и Игнатию Брянчанinovу — всем духовникам, тогда мне известным. И Господь ни разу меня не посрамил. Наверное, в ту пору на весы моего духовного опыта упала гирька, которая перевесила в сторону результативных отношений с Богом: если молюсь, то нужно получить ответ. Если нет отклика от Бога, то почему? Очень «подковало» в знаниях и умении анализировать обучение в Полтавской семинарии, хорошие были у нас преподаватели, заинтересованные и доступные для общения.

— И как именно Вы выстраивали занятия по изучению Евангелия?

— В рамках «духовного часа» — так назывались эти занятия в центре по реабилитации зависимых — мы со временем начали разбирать Евангелие с уклоном в психологию. Ведь чтобы понять, о чём говорится в любом отрывке Евангелия, недостаточно знать толкование. Даже если автор толкования святой человек и прожил по Евангелию. Это же его личный опыт. А чтобы адаптировать чужой опыт к своему сердцу, нужно провести параллели. Для начала нужно пересказать прочитанный отрывок. Помните, об этом мы уже говорили в предыдущих беседах? Когда пересказываешь — пропускаешь информацию через сознание. Ведь многие вещи мы просто пропускаем из-за невнимания, а когда пересказали, глядишь, что-то и осталось в голове. Теперь нужно определить главную мысль. Автоматически это сделать нельзя. Прочитать автоматически можно, но когда задаешь себе вопрос, приходится думать. Если знаешь толкование, выделить главную

мысль несложно. Но затем нужно приспособить ее к современной жизни и понять, что Господь хочет сказать в этой конкретной ситуации. Как будто бы эта притча написана специально для тебя. Это быстро не дается. Обычно помогает обращение за помощью к Богу: «Господи, отверзи мой ум, чтобы я понял, о чём Ты хочешь сказать». Размышлению нужно посвятить какое-то время. Ты внимательно рассматриваешь свою жизнь. В процесс поиска ответа вовлечены ум, сердце. Именно в этот момент Евангелие оживает — и Господь Евангелием врачует наше сердце.

Не всегда, кстати, ответ приходит по итогу размышлений, вроде сам собой. Бывает, что Господь отвечает нам через ближнего человека. Не обязательно духовника. В психологии это называется «обратное мнение». Почему важно это мнение не проигнорировать? Человеку самому трудно объективно оценить ситуацию. Ну вот, к примеру, поощению обязательно нужен тот, кто задаст ему тон и послушает. Ему самому может казаться, что он правильно поет, хотя ввязь будет не так. Нам всем нужен человек-камертон, который посмотрит и оценит со стороны. Господь же сказал: «Там, где двое или трое собрались во имя Мое, там Я посреди них». Отдельно скажу для мужчин. Во Христе нет различия между мужчинами и женщинами, все мы едины во Христе Иисусе, поэтому не стоит пренебрегать мнением женщины. Через женщину Господь может ответить даже быстрее, чем через какого-то авторитетного духовного человека. Так происходит тогда, когда мы смиряемся. Перед бабушкой я спокойно склоню голову, а перед женщиной или перед человеком, который ниже по статусу, по знаниям, по другим критериям, я попытаюсь держать марку. А вот если смирюсь, то Господь через него и ответит.

— А по какому принципу проходят занятия с молодежью?

— С молодежью мы иначе общаемся. В основе — не урочные занятия, а именно общение. В «молодежке» каждому хочется высказаться. Но не каждый решает сразу, кто-то стесняется, кто-то может лучше сказать, кто-то хуже... А когда их много, то такой шум поднимается! Голос священника тонет в этом море мнений. Но опыт работы с зависимыми показал: процесс нельзя пускать на самотек. Поэтому введен четкий регламент. Сначала говорим о радостном и о наболевшем все по кругу недолго. Молчунам тоже дается слово, и они должны что-то сказать, таким образом учатся выражать свои мысли. А кто любит поболтать, тот, наоборот, сдерживается. Если кому-то хочется перебить говорящего, прокомментируйте, не дослушав, ведущий должен его остановить. Ведь, не дослушав человека, мы рискуем не понять его. Может, он думает-то не так, как сказал, просто не смог сразу подобрать нужные слова. И вот хочешь не хочешь, а учишься слушать. Так один, второй, третий высказался — и создается некая доверительная обстановка. Тогда мы берем Евангелие и читаем одну главу по очереди, по одному стишку. Это хороший метод, помогающий сосредоточить внимание. Человек не просто слушает и мимоходом отвлекается, он ждет, когда подойдет его очередь. И напрягает голову, вслушиваясь в слова Евангелия. Прочитали. А дальше минут семь тишины. Каждый думает о прочитанном, о том, на что откликнулось его сердце, чтобы об этом сказать. Толкований святых отцов в этом случае мы не приводим, занятие не должно превращаться в прочитывание изъяснений. Их можно и дома прочитать. Здесь важно твое сердце. Конечно, когда ведущий подытоживает прочитанное и высказанное,

можно и толкование упомянуть. После чего каждый участник кружка еще раз коротко говорит, чем полезно оказалось для него обсуждение. Это как раз тот момент, когда срабатывает закон получения ответа от Господа через мнение другого человека.

— Занятия «евангельской группы» при сборе посещают только молодые люди?

— Да, взрослых, кому за тридцать, стараемся не брать. Чтобы младшие не воспринимали старших как родителей. Это важно для доверительных отношений.

— Батюшка, какую цель Вы ставите для себя, занимаясь в «евангельских группах»?

— Мне хочется донести, что Евангелие живое. Что это голос Бога. Чтобы его услышать, нужно научиться прислушиваться к себе, когда читаем Писание. Каждый из нас наделен совестью, интуицией. Прислушался, услышал — вступил в диалог с Богом, потихоньку начнешь понимать, что же говорит тебе Бог. И потом Евангелие многофункционально. При помощи Евангелия можно молиться, заниматься богосмыслием: прочитали отрывок и поразмышляли. Вот, к примеру, о слепце, который бежал за Христом и кричал: «Иисусе Сыне Давидов, помилуй мя!» Какое событие этому предшествует? Ученики с Учителем идут в Иерусалим, и Христос рассказывает им, что Ему надлежит быть распятым. Но никто из них не понимает, о чём идет речь. Хотя Господь уже давно говорит, что Ему надлежит пострадать. Уже Петр противился: «Да не будет с Тобой такого». Уже ученики получили от Бога мудрость, силу в словах, силу исцелять. Каждый осознает себя по-новому. И они уже не всегда внимательно вслушиваются в то, что говорит Христос. Потому что занятия собой, своими делами, сами себе на уме. И вот следующая притча — о слепце. На самом деле это сравнение учеников со слепцом. Это они слепы! Духовно более зрячим оказался тот слепец, который не имел физического зрения. Он бежал и кричал: «Сыне Давидов!» То есть — Мессия. Ученики наказывали ему: «Замолчи, замолчи...» Но он не унимался, пока не услышал: «Чего ты хочешь?» — «Хочу прозреть». — «Прозри». И он прозревает не только физически, он становится учеником Спасителя. Если эта история тронула читающего, можно помолиться: «Господи, я слеп, как тогда были слепы ученики Твои. Я занят своими делами, занят не внутренним деланием, а внешним, своим служением, своими группами, думаю о том, что мне нужно проповедовать, что нужно куда-то поехать, и забываю, Господи, что мне прежде всего нужен Ты. (Это я о себе говорю.) Вот если Ты будешь возле меня, если я буду понимать Тебя, тогда всё будет складываться. Тогда я смогу донести до кого-то не свои мысли, а Твой голос. Я как тот слепец прошу: «Господи, помилуй мя. Дай прозреть моим глазам, дай мне понять, чего Ты хочешь от меня». Вот мне не хочется сейчас идти выполнять благословение, я устал, хочу домой. Но Ты зачем-то меня направил, например, на эту встречу, за всем этим есть Твой промысл, а я его не вижу. Дай моим глазам прозреть». И если после этой молитвы я пойму, зачем мне делать то-то и то-то, это поддержит. Значит, Бог ответил на мой вопрос, ответил на мою молитву, дал возможность увидеть и понять, что стоит за моей слепотой.

— Вы молитесь в группах?

— Нет, такое молитвенное творчество частное. В группе мы читаем уставную молитву «Царю Небесный».

— А углубляетесь ли в исторический контекст при рассматривании евангельских историй?

— Да, я рассказываю об исторических обстоятельствах. Потому что мы живем в другой местности, в другое время и многих вещей просто не понимаем.

— Интересно, с Евангелием спрят?

— Молодежь боится. Воспринимает это как спор с Богом и считает грехом. А при обсуждении в группе зависимых людей очень много несогласий: «Мы считаем, что так не должно быть». Скажем, просят, чтобы Бог помог в той или иной ситуации, а Он вдруг не помогает, хотя сказал, что если призовете Мое имя, то всё получите. Почему тогда так? И вот вместе пытаемся разобраться, что вообще-то Бог дает благодать, а мы сами должны исправить ситуацию. Он не будет сходить во плоти, чтобы наладить наши отношения с близкими, чтобы вместо нас обратиться к врачу, чтобы доставить нам на блюдечке желаемое. Он нам дает возможность справиться с обстоятельствами! Где-то не хватает любви — так привнеси эту любовь. Он же дает мне любовь, значит, я ее должен донести.

Часто не воспринимают всепрощение от Бога. Вот как можно простить злодея, который пропил, прокололся, прогулял всю жизнь? А теперь вдруг пошел покаяться — и, видите ли, всё хорошо. По отношению к себе такой подход отсутствует: у меня же всё было по-другому, у меня так сложилось, мне было невмоготу... Да, мы часто пытаемся сесть во главе стола вместо Бога. Куда нас никто не зовет. Такое понимание себя в отношении окружающих, увы, характерно не только для людей с зависимостями. Подобное часто происходит в обычных семьях, мы ведем так себя по отношению к своим супругам, пытаемся поставить себя во главу угла, залезть в душу, навести там порядок на свой лад. А тебя там слегка отстранили — и становится обидно: как так — я тебе всё, а ты со мной так?.. Конфликт. На самом деле важно уважать личность другого человека, не соваться, куда не просят, пускай тебя сначала пригласят и посадят, где найдут нужным. Так же и с прощением. Вот как можно простить того человека, который поступил очень подло? Но мы ведь не знаем, в каких условиях тот человек пребывал. Взаимоотношения того, другого, человека и Бога — это тайна для нас. А мы часто пытаемся решить за Бога. Хотя по-человечески я сам не знаю, как прощать некоторые вещи. Если слышу что-то такое на исповеди, тогда говорю: «Господи, Ты один Творец». Подобные случаи помогают понять, что не я, священник, прощаю, это Бог прощает; не я принимаю исповедь, это Бог ее принимает. Священнику важно не вводить себя в роль хранителя Причастия, хранителя Тайнств, не подменять собой Бога. Во врачебнице — в Церкви — мы не врачи, мы санитары, которые выносят утки, моют грязные полы. Лучшие из духовенства — которых люди потом назовут праведниками — это медбратья, они могут уже поставить капельницу... А в общей массе мы просто санитары. Врач же — один Бог.

— Как Вам видится, батюшка, принимают ли участники групп Ваш послыл жить Евангелием? Учатся ли применять его хотя бы в некоторых обстоятельствах?

— Тяжело сказать. Я стараюсь, во всяком случае. Я его применяю. Хотелось бы думать, что и другие так. На «молодежке» иногда рассказывают, что вспоминают Евангелие в каких-то ситуациях. Вот мы рассматривали тему слышания Бога в тишине на примере Господа: когда Иоанна Крестителя

обезглавили, Христос ушел молиться; к ученикам, которые поплыли на другой берег, Он присоединился уже потом. Всем нам нужно оставаться иногда в тишине. И было задание к следующей встрече каждому побыть в тишине по полчаса. Потом обсуждали итог: да, есть польза. Или вот девочка недавно рассказывала: на работе нелады, была не согласна с начальником, не согласна категорически с тем, что происходит, но вспомнила слова о молитве, о тишине, уединилась и сделала какой-то вывод. Но такое бывает нечасто. Мне бы, конечно, хотелось, чтобы Евангелие применяли постоянно.

— Сейчас Великий пост. В этот период чтение Евангелия занимает особое место в богослужении Православной Церкви. Наверное, так должно быть и дома. Что бы Вы посоветовали людям, которые не посещают занятия по изучению Благой Вести?

— Надо пытаться Евангелие пропустить через себя. Не о количестве прочитанных глав речь. Чтобы все четыре Евангелия прочитать за пост, их надо разве что заглатывать. А вот вдуматься, пожить прочитанным можно постараться... А можно и Послания читать. Они ведь по силе своей очень назидательны и интересны не менее Евангелий. Правда, чтобы их понять, хорошо бы знать, чем было вызвано их написание, какие проблемы были в Церквях. Но в любом случае это тоже бесценный источник духовных знаний. Весь Новый Завет — это пища для души. Один из древних церковных писателей сказал: «Кто хочет быть философом, тот должен читать философские книги, а тот, кто христианином, — Священное Писание».

— Как думаете, отче, а все ли православные читают Новый Завет?

— Знаю, что многие, к сожалению, не читают. И рискуют духовно заснуть. Как в Откровении сказано: «О если бы ты был холоден или горяч...». По причине духовного сна, увы, мы не всегда бываем внимательны к слову Церкви и в храмах, часто не прислушиваемся к наставлениям, что читаются во время службы в псалмах, в канонах, в стихирах, тропарях, Апостоле, Евангелии. А значит, не улавливаем и главный их смысл — что хотели сказать нам вдохновленные Святым Духом церковные писатели, святые отцы? Нам обычно ближе те молитвы, в которых звучат прошения о здравии, о призывании Бога на помощь в конкретном бытовом деле — учебе, работе, поездке и так далее. Но такой несколько потребительский, рыночный подход к Богу далек от заповеданного нам стяжания Духа Божия. «Аз есмь путь и истина и живот» (Ин. 14:6), — сказал Господь. То есть мы должны прежде всего искать встречи с Христом ради любви к Нему, ради благодарности Ему, ради спасения своей души, а всё остальное приложится. Поэтому желаю всем читать Новый Завет, назидаться Духом Святым, укрепляться в благочестии, в вере, что есть священная обязанность христианина.

Беседовала Людмила Самойлова

*Я знаю, никакой моей вины
В том, что другие не пришли с войны,
В том, что они — кто старше, кто моложе —
Остались там, и не о том же речь,
Что я их мог, но не сумел сберечь.
Речь не о том, но всё же, всё же, всё же...*
Александр Твардовский

У вересні 1941 року гітлерівськими військами на північ, південь і схід від Києва було оточено чотири армії (5-ту, 21-шу, 26-ту, 37-му) Південно-Західного фронту. Нині це територія Київської, Черкаської, Чернігівської та Полтавської областей. Пізніше оточення отримало назву «Київський котел». Частина цих трагічних подій відбулася на Полтавщині, де між містами Лубни та Лохвиця було закрито котел.

5-та і 21-ша армії займали оборону у верхній течії Дніпра і по річці Десні. Під ударами 2-ї танкової групи Гудеріана вони почали відступати на південь у район Пирятина. Штаб та Військова Рада Південно-Західного фронту на початок вересня знаходилися у Прилуках і звідти відступили на Пирятин.

Залишки цих армій недовгий час зберігали організованість і не могли протидіяти противнику. Тому їх дії зосереджувалися на спробах вийти з оточення розрізненими групами через села Пирятинського, Чорнухинського, Лохвицького, Лубенського районів у напрямку річки Сули.

Найменш укріпленою гітлерівцями ділянкою оточення на Сулі був відрізок між селами Сенча–Лучка–Хитці–Шеки–Снітин. Саме тут найбільше воїнів Південно-Західного фронту вийшло з оточення. Місцеві жителі, як могли, допомагали їм, надавали цивільний одяг, перехували і лікували поранених, надавали човни і допомагали переправитися через Сулу. Воїни, які проривалися із ворожого кільця на рубіж Сули, сподівалися, що за нею знаходяться частини Червоної Армії, але їх зустрічали гітлерівські кулі. На полях, у ярах, балках, лісах лежали тисячі поранених та убитих. Місцеві жителі спочатку їх ховали там, де вони загинули. З розповідей старожилів села Ждани, коли орали поля навесні 1942 року, останки загиблих приорували, у балках присипали землею.

Багато бійців та офіцерів полягло при обороні села Ждани. Про це свідчать могили, які знаходяться на сільських кладовищах та в центрі села, де поховано сімдесят три воїни Червоної Армії, з них відомий тільки старший лейтенант Спицин Павло Андрійович. Спочатку воїни були поховані у різних місцях села та його околицях — у 48 одиночних та декількох братських могилах. У 1944 році воїнів перепоховали у братську могилу в центрі села. Пізніше, в наш час, в архіві Міністерства оборони Російської Федерації (м. Подольск) виявлено прізвища сімох воїнів, які загинули в середині вересня 1941 року при виході з оточення на території села та на його околицях: Костянтин Якович Боршунов, Микола Миколайович Павленко, Петро Омелянович Лютін, Павло Васильович Карпов, В. М. Федоровський, Олексій Миколайович Князев, Анатолій Володимирович Успенський. Точні місця їх поховання невідомі. Також братська могила воїнів знаходиться на кладовищі біля колишньої 1-ї бригади, в якій поховано невідому кількість загиблих. З розповідей місцевих жителів, було викопано могилу і протягом місяця сюди зносили тіла з різних кінців села та його околиць. Прізвища воїнів невідомі.

У 1967 році у село на могилу батька, старшого лейтенанта П. А. Спицина, приїздила донька Лідія Павлівна Спицина-Мартінова. До цього слідопитам Жданівської середньої школи нею було написано такого листа: «Дорогие пионеры, у меня к вам следующая просьба. Мой отец, старший лейтенант Спицин Павел Андреевич, 1911 года рождения, уроженец с. Николаевка Сталинградской области, защищал вашу деревню Жданы в сентябре 1941 года. Его судьба сложилась в следующем. До вашей деревни мой отец был ранен в ногу, но поле боя он не покинул. А когда отступили в вашу деревню Жданы, его тяжело ранило осколком мины в лопатку. После чего медсестра привела его к колхознику вашей

«Госпіталь у Жданах виник сам по собі...»

У цьому шкільному приміщенні села Ждани у роки Великої Вітчизняної війни працював госпіталь

деревни. Перевязала его и оставила у колхозника, фамилию колхозника не знаю. После этого мой отец участвовать в боях не мог. А ваша деревня была занята немецкими войсками. После этого мы не знаем, как дальше сложилась его судьба. А поэтому у меня просьба к вам, пионеры: опросите старожилов-колхозников, оставшихся в живых в настоящее время, может быть, кто помнит, был ли такой случай в указанные месяцы 1941 года. А также прошу проверить по надписям братские и одиночные могилы, которые имеются в вашей деревне, не значится ли фамилия Спицына П. А. Как мне хотелось бы узнать, есть ли там его могила. С уважением к вам, пионеры, Спицына-Мартынова Лидия Павловна, 20 января 1967 года».

Напевно, вона отримала відповідь на свій лист, і в цьому ж році вже приїздила на могилу батька.

Апошуки слідопитів продовжувалися. Було отримано листа від учасниці подій вересня 1941 року такого змісту:

«Здравствуйте, дорогие ребята!

Не знаю, смогу ли я хоть немного ответить на ваши вопросы. Дело в том, что я почти не знаю фамилий тех, кто лечился в госпитале. В то суровое время считалось преступлением остаться на территории, занятой врагом, хотя бы ты и был раненным, поэтому многие не называли своей фамилии, да мы и не спрашивали, зная, что человеку удобнее не называть себя. Списков же тогда никаких не существовало, госпиталь в Жданах возник сам по себе, после трехдневных боев было много раненых, жители их свезли в помещение школы и больницы, я узнала об этом и пошла туда, зная, что там понадобится моя помощь. Но не я главное действующее лицо. Когда я пришла, в больнице уже перевязывала раненых женщина-врач, пожилая, сама раненная в плечо, она была одна, а раненых в двух корпусах человек шестьдесят. Тогда я просто вышла на улицу и пригласила первую попавшуюся мне на глаза медсестру зайти со мной в школу (в тот день бои уже прекратились, и на улицах было много наших военных, которых немцы под дулами автоматов сгоняли к площади у школы). Девушка-медсестра быстро заскочила в калитку, и в темном коридорчике школы я ей предложила снять косынку и военную гимнастерку. Я сняла с себя белый свитер и дала ей переодеться. Теперь в белом свитере и черной юбке никто не мог признать военную медсестру. Свою гимнастерку и маленький револьвер она спрятала во дворе, в углу сарая под соломой.

Так начала свою работу в госпитале Валя Масановец, восемнадцатилетняя девушка, только в том году окончившая Черниговский медтехникум и с первых же дней ушедшая на фронт. Помогала Вале и руководила ею военный врач Екатерина Николаевна. С большим трудом передвигаясь, страдая от раны, она каждый день приходила

Військовий лікар 3-го рангу 21-ї армії Катерина Миколаївна Новошинова

в госпиталь (жила она в хате через дорогу, у добрых людей, которые кроме нее приютили еще одну медсестру, которая была ранена в обе ноги, она почти не слезила с печи, и эти добрые люди сами смотрели за ней и ухаживали). Живы ли они? Если живы — расспросите у них, что они знают о Екатерине Николаевне? Она говорила тогда, что она из Днепропетровска, но фамилии своей не хотела говорить. Раненых было много, но умерло в госпитале всего два-три человека. Я помню только двух: один очень молодой, почти юноша, невысокого роста еврей, умер от столбняка в страшных муках. Второй, раненный в грудь навывлет, ушел из жизни тихо, незаметно, говорил-говорил и вдруг замолчал. Мы к нему, а он уже мертвый. О нём мы узнали только, что он с Волги, что там у него жена и маленькая дочь. Русоволосый, голубоглазый, с мягкими чертами лица, тихим спокойным голосом. Я вижу его перед собой, но очень сожалею, что больше ничего о нём не могу сказать.

Умер также в госпитале большой, могучего сложения, очень крепкий и выносливый человек, который был, очевидно, командиром, потому что в бреду громовым голосом отдавал приказания, требовал машину, кого-то ругал за невыполнение приказа, грозил расстрелом. О нём знала только, что дня за два до смерти он продиктовал адрес своей сестры в Удмуртской ССР и текст письма:

«Твой брат Андриан скончался в тяжелых муках». Он был ранен в ногу, у него развилась гангрена, и не было никаких средств ее остановить. Но фамилия его неизвестна, и он не лейтенант, а скорее капитан или полковник. Я писала его сестре после войны, но письмо вернулось с пометкой: адресат выбыл. А теперь я даже не знаю этого адреса.

Раненный в ногу был также рослый, черноволосый, смуглый лейтенант, которого все называли Ваней-гармонистом, потому что он часто вспоминал о своей гармонике и просил, чтобы ему додали поиграть.

Спицына Павла Андреевича я не знаю. Если бы вы написали, что вам о нём известно или каков он, может быть, я бы припомнила что, но фамилия и имя мне ничего не говорят. Был раненный в

ногу белорус Кондратович, которого мы называли «Старик» за его длинную окладистую бороду, хотя ему было всего 22 года. Он был работником штаба, как он себя называл «писарем», всем выздоравливающим он сочинял документы, очень искусно вырезая из резины печать с украинским тризубцем. Рана его была серьезной, долго не заживала, он был одним из последних пяти, кто был направлен в Лохвицу. В Лохвице начальником госпиталя была, вы очевидно знаете, женщина, которая, рискуя собой, выдавала выздоравливающим справки об инвалидности, такую справку о непригодности к труду получил и Кондратович и направился в Белоруссию, снова зашел в Жданы, рассказал обо всех ужасах, которые он видел, как немцы расстреливали беззащитных пленных, и, уходя, оставил мне адрес и письма к родителям. Письма мне пришлось уничтожить, когда я в Ромодане попала в облаву, возвращаясь на Днепропетровщину.

Адрес я вам напишу. Может быть, вам удастся что-либо узнать о нём или от него, если он жив. Минская обл., Холопеничский р-н, ст. Крупки, дер. Трояновка. Кондратовичу Владимиру Антоновичу.

Глубокой осенью, где-то в середине октября, то есть почти месяц спустя после боев возле с. Жданы, в госпиталь на крестьянской телеге привезли человека (кто его привез, где его нашли?), полуживого, заросшего непролазной бородой, одетого в старую свитку поверх нижней рубахи и без сапог. Он был почти без сознания, в бреду, что-то несвязно бормотал. Его отогрели, отмывали, начала Валя развязывать закипевшие от крови и грязи бинты на ноге, а под бинтами копошились черви. Кто был этот человек, который столько вытерпел, чтобы не сдаться в плен, я не знаю. Бойцы, которые были в госпитале, его узнали, называли комбригом (командиром противотанковой бригады), но фамилии не говорили. Мы же между собой прозвали его «Хетагуровым», потому что он был осетин по национальности и очень обрадовался, когда я прочла наизусть стихи осетинского поэта Коста Хетагурова.

О дальнейшей его судьбе я тоже ничего не знаю, но, очевидно, не он лейтенант Спицын, потому что он мог быть полковником, а может быть, и генералом. Может быть, это нетрудно узнать, если принять два известных факта: командир противотанковой бригады и осетин. Ведь не так много осетин было в высших чинах, и, может быть, это поможет.

Конечно, можно было бы еще много писать вам, и это было бы интересно, потому что это не книга, а сама история жизни вашего села. Но, думаю, пока достаточно. Большой привет всем вам и бабушке Насте. Напишите, что вы уже узнали и что еще вас интересует. Я напишу». (Ім'я авторки листа невідоме.)

Армії Південно-Західного фронту відіграли свою роль — затримали ворога — і пішли в небуття. Завдяки їм було зірвано гітлерівські плани наступу на Москву. Наприкінці серпня 1941 року 2-гу танкову групу генерала Гудеріана з московського напрямку було повернуто на південь у тил армій Південно-Західного фронту для їх оточення. Але нацистське командування втратило час. Ліквідація оточених армій тривала до кінця вересня. Наступ уздовж великих магістралей був більш передбачуваним і тим самим полегшував виконання бойових завдань тим, хто оборонявся. Підтягнувши резерви з північно-західного напрямку і з Далекого Сходу, війська Червоної Армії змогли спочатку зупинити наступ ворога, а потім і перейти в наступ.

І донині точаться дискусії: а скільки ж воїнів Південно-Західного фронту потрапили в полон у вересні 1941 року? За твердженнями німецького історика А. Філіппі — 665 тисяч осіб, за книгою Д. А. Волгонова «Триумф і трагедія» — 452 тисячі 720 осіб, у тому числі близько 60 тисяч командного складу. Очевидно, ця цифра є неточною, надто завищеною. Така кількість радянських воїнів потрапила в оточення. Але ж багато їх загинуло в боях, немало вирвалося з ворожого кільця. Чимало розійшлося по домівках і залишилося на окупованій території. Деяких місцеві жителі підібрали на полі бою і вилікували. Імена декого з тих, хто загинув, декого, хто залишився живим, вдалося встановити пошуковцям. Так, з'ясувалося, що лікувала поранених у госпиталі в селі Ждани військовий лікар 3-го рангу 21-ї армії Катерина Миколаївна Новошинова. Вона залишилася живою, пройшла війну.

Ідуть роки, невпинно відділяючи нас від тих трагічних подій і майже не залишаючи очевидців: лише ліси, річки, болота назавжди залишаться безмовними свідками тієї осені. Багато таємниць вони могли б відкрити. Святим обов'язком кожного з нас є зберегти і передати наступним поколінням пам'ять про воїнів, які загинули, захищаючи свою Батьківщину.

*Олег Скурда,
старший науковий співробітник
Полтавського краєзнавчого музею
імені Василя Кричевського*

Старший лейтенант Спицын Павло Андрійович

Лідія Павлівна Спіцина-Мартінова на могилі батька старшого лейтенанта П. А. Спіцина у селі Ждани у 1967 році

Оформити передплату на «Відомості Полтавської єпархії» можна з будь-якого місяця в будь-якому відділенні «Укрпошти»:

ф. П-1

АБОНЕМЕНТ
на газету

01125

Відомості Полтавської єпархії	Кількість комплектів	1
-------------------------------	----------------------	---

на 2020 рік по місяцях

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куди

поштовий індекс

адреса

Кому

ДОСТАВНА КАРТКА-ДОРУЧЕННЯ
на газету

01125

Відомості Полтавської єпархії	Кількість комплектів	1
Вартість передплати переадресування		

на 2020 рік по місяцях

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

поштовий індекс

місто, село

область

код вулиці

район

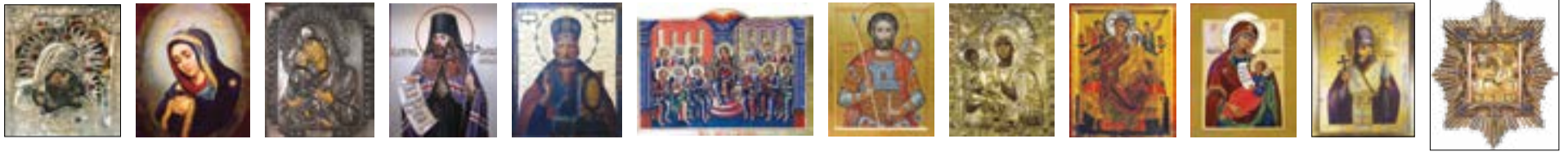
буд.

корп.

кв.

вулиця

До святинь храмів Полтави

Макаріївський кафедральний собор

вул. Лялі Убийвовк, 2-а, тел. +38 (0532) 59-25-76

Горбанівська ікона Божої Матері

(читання акафіста за вечірнім богослужінням у неділю о 17.00)

Ікона прмч. Макарія з часточкою мощей

(читання акафіста за вечірнім богослужінням у четвер о 17.00)

Хрестовоздвиженський монастир

вул. Паїсія Величковського, 2-г, тел. +38 (0532) 56-14-68

Мощі свт. Афанасія (Вольховського) і свт. Іларіона (Юшенова)

(молебень з читанням акафіста у суботу о 7.00)

Ікона Божої Матері «Оупованіє вєрху концівъ землі»

(читання акафіста за вечірнім богослужінням у неділю о 16.00)

Спаський храм

вул. Соборна, 10, тел. +38 (05322) 2-86-29

Ікона Божої Матері «Троїцица»

(молебень з акафістом у неділю о 16.00)

Храм мученика Іоанна Воїна

вул. Маршала Бірюзова, 64-б, тел. +38 (0532) 65-30-07

Ікона мч. Іоанна Воїна з часточкою мощей

(читання акафіста за вечірнім богослужінням у неділю о 17.00)

Ікона Божої Матері «Вєщаріца»

(читання акафіста у вівторок о 17.00)

Ікона Божої Матері «Оутоли моѧ печѧли»

(читання акафіста в четвер о 17.00)

Андріївський храм

вул. Сінна, 3-а, тел. +38 (0532) 56-93-49

Ікона мц. Наталії з часточкою мощей

(читання акафіста мчч. Адріану і Наталії за вечірнім богослужінням у неділю о 18.00)

Ікона Богородиці «Вєщаріца»

(читання акафіста у четвер о 18.00)

Ікона свт. Іоанна Шанхайського з часточкою мощей

(читання акафіста у понеділок о 18.00)

Свято-Троїцький храм

вул. Паїсія Величковського, 2-г, тел. +38 (0532) 56-14-68

Ікона «Сошїтвїє Свѧтѧго Дѧха»

(молебень Святому Духу в среду о 12.00)

Ікона свт. Миколая Чудотворця з часточкою мощей

(молебень свт. Миколаю в четвер о 12.00)

Пантелеймонівський храм

вул. Європейська, 64, тел. +38 (0532) 53-21-58

Ікона вмч. Пантелеймона з часточкою мощей

(читання акафіста вмч. Пантелеймону у вівторок о 10.00)

Ікона свт. Миколая Чудотворця

(читання акафіста в четвер о 10.00)

Храм святих мучениць Віри, Надії, Любові і матері їхньої Софії

проспект Першотравневий, 23, тел. +38 (0532) 2-16-59

Ковчег з часточкою мощей свт. Іоасафа Белгородського

(читання акафіста в суботу о 9.30)

Почаївська ікона Божої Матері

(читання акафіста за вечірнім богослужінням у неділю о 17.00)

Вознесенський храм

вул. Зоряна, 2, тел. +38 (0532) 66-16-23

Ікона Божої Матері «Владї мїрскаѧ Пѧшкарївскаѧ»

(читання акафіста у неділю о 17.00)

Серафимівський храм

вул. Героїв Сталінграда, 1-б, тел. +38 (0532) 58-34-96

Ковчег з часточкою мощей прп. Серафима Саровського

(читання акафіста за вечірнім богослужінням у неділю о 17.00)

Ікона Богородиці «Вєспївѧмаѧ Чѧша»

(читання акафіста в среду о 9.30)

Ікона Богородиці «Въ рѧдахъ Помѧщница»

(читання акафіста в п'ятницю о 9.30)

Оформити передплату на «Відомості Полтавської єпархії» можна з будь-якого місяця в будь-якому відділенні «Укрпошти»:

Зворотній бік форми СП-1

(Абонемент)

На абонементі повинен бути проставлений відтиск касового апарата. При оформленні передплати (переадресування) без касового апарата на абонементі проставляється відтиск календарного штемпеля відділення зв'язку. У цьому разі передплатнику видається абонемент з квитанцією про оплату вартості передплати (переадресування).

(Доставна картка-доручення)

Передплатник із сплачених ним коштів за передплату доручає Розповсюдживачу сплатити Видавцю суму в розмірі видавничої вартості передплаченого видання на умовах і в строки, визначені Розповсюдживачем.

Оголошення

Шановні читачі!

Газета «Відомості Полтавської єпархії» з року в рік веде літопис церковного життя єпархії, знайомить віруючих з цікавими подіями і людьми, розповідає про святих землі Полтавської і маловідомих святих, висвітлює питання основ віри, православної педагогіки, православно мистецтва тощо. Щоб і надалі наш часопис мав можливість нести до своїх читачів друковане слово, просимо підтримати його — оформити поштовою передплату на наступний рік для себе, своїх рідних і близьких людей. Бланк передплати надруковано на с. 17–18, його можна отримати також у відділеннях поштового зв'язку.

Редакція

«Відомостей Полтавської єпархії»

Марія Сараджишвили

Приключения мамы-атеистки в Иерусалиме

Недавно я встретилась со своей подругой. Она много лет назад перебралась из Тбилиси в Москву, но летом каждый год приезжает на родину. Сама она давно воцерковилась, а вот родители ее приобщились к вере уже на пороге вечности. То, что я услышала, захотелось записать. Вот рассказ моей подруги.

О маминой болезни мы узнали неожиданно. Понимая, что времени мало, решили сильно подготовить ее к отходу в вечность. С мамой у нас всё было не просто сложно, а сверхсложно, запутанно и труднодостижимо для того, что мы с сестрой задумали. Выросшая в советское время, моя мама никак не могла принять наш с сестрой выбор — жить церковной жизнью. Мы-то давно воцерковились и сильно молились о наших родителях, чтобы и они хотя бы в конце жизни обратились к Богу. Прожили они жизнь относительно дружно: мама всегда умела найти подход к папе и тот самый «золотой ключик», который открывает любые «замки» трудных ситуаций.

Но она наотрез отказывалась слушать что-либо касающееся Церкви. Ее раздражало буквально всё: священники, святые, поясные поклоны, то, что атеисты называют атрибутикой. При этом она всячески тормозила и нашего податливого отца.

И вот мы с сестрой скинулись и купили родителям билеты в паломническую поездку в Иерусалим. Очень надеялись, что благодать святого места тронет души родителей и они уверуют.

Но сама поездка оказалась под вопросом. Уговорить маму было чем-то абсолютно невыполнимым. Мама упиралась всеми конечностями и говорила что-то в таком духе.

— Еще чего выдумали: ехать куда-то на край света неизвестно зачем. Нет, нет и нет! И отцу там нечего делать. Говорят, там жара и тарантулы. И да, террористы «Хамаса». Не поеду и точка.

Кое-как нам удалось убедить маму, что поездка — это просто пересадка по пути в Тбилиси: мол, других рейсов нет и не будет в ближайшие шесть месяцев.

В итоге мама сдалась, и мы отправились. Нет, я, конечно, была готова к фокусам темных сил, которые отчаянно борются за каждую душу на пути к вечности, но реальность превзошла мои ожидания.

Началось с того, что, как только мы вселились в гостиницу, мама в ванне упала и повредила колено. Оно распухло. Я впала в ступор: впереди нас ждало десятидневное путешествие по святым местам, причем большую часть маршрута надо было проделать пешком. Какая тут суматоха поднялась, можете себе представить. Я побежала искать лед, потому что мама требовала его и ничто другое, а спорить с ней в экстремальной ситуации — это заведомо проигрышное занятие. Лишь колебание воздуха и на весь день гнилое настроение. Папа остался караулить колено и при этом его обмахивать. Вскоре к процессу были подключены другие члены группы, которых угораздило проявить сочувствие. Всю возню с маминой ногой описывать долго и нудно, но я «подняла» всех святых, чтобы они как-то управляли наше путешествие. Наутро была как выжатый лимон, а нас уже ждал экскурсионный автобус.

Еще вчера мама меня сравнивала с землей за неудачный приезд «в этот невыносимый город», а теперь вдруг проснулась в прекрасном настроении и заявила как ни в чём не бывало:

— Ну, куда мы сегодня едем? Моя нога прошла.

Я только перекрестилась и понеслась собирать моих старичков в дорогу. Пока добирались до назначенной по плану церкви, мама бурчала и стонала, ругала и обличала священство за все грехи, мыслимые и мыслимые, а заодно и меня с папой, втавивших ее в эту душную авантюру. Папу за 50 лет совместной жизни уже ничем было не пробить. Он просто шел рядом и молчал. Я молилась про себя и старалась держаться как можно более незаметно. Мои страдания заметил идущий рядом батюшка, он элегантно подхватил маму под руку и увлек за собой. Мама из вежливости как-то сразу перестала чихвостить священство, попыталась вести с батюшкой непринужденную беседу, но в паузах ухитрялась исподтишка показывать нам с папой кулак. Дескать, я вам всё припомню.

Батюшка и ввел ее в церковь «на автопилоте», показал, где приложиться надо, где поклониться. И мама всё это проделала на удивление стойко, без протестов и речей о мракобесии в XXI веке.

Так мы обошли несколько святых мест. Настал черед Гроба Господня. Темные силы развернули контрастную картину по всем фронтам. Виа Долороза

— дорогу, по которой шел Спаситель на распятие, — нам предстояло пройти пешком. Накануне у мамы опять разболелось злосчастное колено, и она заявила, чтобы я срочно брала билет на самолет и везла ее в Тбилиси, потому что она устала от этих «штаний по церквям в таком количестве».

Папа тоже был на грани срыва. Я как заведенная читала Иисусову молитву. Приехать в Иерусалим и не побывать у Гроба Господня из-за фокусов мамы было верхом идиотизма. Наутро мы всё-таки каким-то образом оказались со всеми в автобусе, но я предусмотрительно взяла для мамы инвалидную коляску.

И вот везу я ее в коляске по Виа Долороза, жара несусветная, мама голосом Левитана обличает Церковь как надувательство в чистом виде доверчивых людей, я обливаюсь потом и думаю, как же мне довести ее до святых. Папа семенит сзади.

У входа мама попросила оставить ее в тени понаблюдать за происходящим. Я оставила ее, а сама зашла внутрь помолиться. В мое отсутствие к ней подошла наша экскурсовод Ирина спросить, не надо ли чего. И мама спрашивает, задумчиво обозревая пешую толпу туристов и паломников:

— Как у вас тут заведено по-нормальному туда заходить? А то смотрю: полный домхал — кто просто поглазеть заходит, кто не знает, как себя вести...

Ирина ей и рассказала, что сюда надо заходить на коленях, с покрытой головой и шепча Иисусову молитву.

Мама подумала и вдруг заявляет.

— Хорошо, давайте сделаем по-вашему, а то и так тут большинство без понятия. Полная необразованность какая-то, и гиды неизвестно куда смотрят.

Я чуть не рухнула, когда увидела мою маму ползущей на коленях к Кувуклии. Для меня, знавшей ее оголтелый атеизм, это было чудо мирового уровня.

В другой церкви мы все решили причаститься. Я уже провела подготовку с папой, но тут встряла мама:

— Не приставай к отцу с вашим мракобесием. Ложка не стерильна. Это опасно. А вдруг что-то случится?

Мне пришлось отступить и смириться с тем, что отец останется без Причастия. Я оставила маму на улице у храма и зашла приложиться к мощам. Вышла и вижу картину: мама заснула, а папа разговаривает с Ириной — нашим экскурсоводом, потом Ирина снимает с себя крест, надевает на папу и ведет его причащаться, пока мама спит. Так папа впервые в жизни причастился.

Еще одно маленькое чудо произошло с моими родителями в Назарете. Очень хотелось, чтобы мама окунаясь в чудотворный источник, но темные силы опять возбудились: мама запротестовала. У нее все руки покрылись какими-то странными красными пятнами, и, естественно, настроение ее резко ухудшилось. Уже все окунулись и вышли радостные, идут к автобусу. Смотрю: экскурсовод Ирина подходит к моей маме с ведерком и, ни слова не говоря, окатывает ее с головы до ног водой из источника. Мне показалось, что сейчас мама вцепится ей в волосы за такое панибратство и порвет на британский флаг. Но нет. Мама смотрит на нее сквозь стекающие с очков капли воды и говорит самым мирным тоном:

— Как, оказывается, здорово. Моего мужа тоже облейте, а то ему жарко.

Ирину не пришлось просить дважды.

Кстати, те жуткие пятна непонятного происхождения к вечеру прошли сами собой. Не знаю, чему это приписать.

Сейчас, вспоминая это паломничество, удивляюсь тому, как Господь выполнил все мои тайные прошения о родителях, дав им тот самый заряд благодати, о чём мы с сестрой так мечтали.

Приехав из Иерусалима, папа и мама наконец-то повенчались...

pravoslavie.ru

Читайте щомісяця «Православний вісник» —
додаток до «Відомостей Полтавської єпархії»

ВИХОДИТЬ У ГАЗЕТИ:

«Полтавський вісник»:

передплатний
індекс —

61582

Вітаємо

Редакція газети «Відомості Полтавської єпархії» щиро вітає кліриків Полтавської єпархії з ювілейними датами, які вони святкуватимуть у квітні 2020 року:

протоієрея Георгія Момохода, настоятеля Покровського храму міста Кобеляки, з 45-річчям з дня народження, яке він відзначатиме 4 квітня;

диякона Владислава Полонського, клірика Полтавського Хрестовоздвиженського монастиря, з 25-річчям з дня народження, яке він відзначатиме 8 квітня;

протоієрея Анатолія Стегнія, настоятеля Георгіївського храму села Нижні Млини Полтавського району, з 25-річчям з дня священицької хіротонії, яке він відзначатиме 9 квітня;

диякона Марка Кучеренка, клірика Макаріївського кафедрального собору міста Полтави, з 25-річчям з дня народження, яке він відзначатиме 11 квітня;

протоієрея Стефана Паляницю, настоятеля Миколаївського храму міста Решетилівка та благочинного Решетилівського округу, з 30-річчям з дня священицької хіротонії, яке він відзначатиме 22 квітня;

протоієрея Олександра Антонока, клірика Спаського храму міста Полтави та благочинного Полтавського районного округу, з 35-річчям з дня священицької хіротонії, яке він відзначатиме 23 квітня.

У Свято-Макаріївському кафедральному соборі **зосуботи об 11.00** проводяться заняття шахово-шашкового гуртка для дітей. Веде гурток протоієрей Олександр Дубовий. Запрошуються усі бажаючі.

Богослужіння в Богородицькому Горбанівському монастирі

На честь святині землі Полтавської — Горбанівської ікони Божої Матері — освячено храм і утворено монастир на місці її знайдення, неподалік села Горбанівка, біля Баронівських ставків. Поруч б'є святе джерело, що з'явилося, за переданням, після знайдення ікони.

З благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, у храмі обителі **Великим постуом** звершуються такі богослужіння:

понеділок: 8.30 — читання Псалтирі;

вівторок: 8.30 — читання Псалтирі, **16.00** — вечірне богослужіння;

середа: 8.00 — Літургія Передосвячених Дарів;

четвер: 8.30 — читання Псалтирі;

п'ятниця: 8.00 — Літургія Передосвячених Дарів,

16.00 — вечірне богослужіння;

субота: 8.00 — Божественна літургія,

16.00 — всенічне бдіння;

неділя: 7.00 — рання Божественна літургія;

9.00 — пізня Божественна літургія.

У дні дванадесятих і поліселейних свят правиться Божественна літургія о **8.00**, напередодні всенічне бдіння о **16.00**.

Початок окремих богослужінь може бути змінено, про що буде оголошено в храмі напередодні.

У неділю по завершенні літургії працює **недільна школа для дітей.**

По недільних днях працює **монастирська лавка**, в якій можна скуштувати смачну монастирську випічку.

До Горбанівського монастиря курсує автобус

По недільних днях для перевезення бажаючих помолитися за богослужінням у Богородицькому Горбанівському жіночому монастирі курсує безкоштовний автобус за маршрутом Центр-монастир з кількома зупинками за таким часовим графіком:

Центр (школа мистецтв) — 6.30
зуп. Гетьмана Сагайдачного (колишня Фурманова) — 6.40
зуп. Боженка — 6.50
зуп. Розсошенці кінцева — 6.55
Горбанівський монастир — 7.00.

Відправлення автобуса з монастиря — по закінченню богослужіння із вказаними зупинками у зворотному порядку. Телефон для довідок 050-40-46-303 (Алла Володимирівна).

ПРАВОСЛАВНІ ДИТЯЧІ ТАБОРИ ВІДПОЧИНКУ ЗАПРОШУЮТЬ

З благословення Високопреосвященнішого Филипа, митрополита Полтавського і Миргородського, Голови Синодального відділу релігійної освіти, катехизації та місіонерства Української Православної Церкви

«ОРЛЯТКО»

м. Карлівка Полтавської області,
 тел.: 066-523-84-38, 050-53-16-169;
 099-047-08-17,
[facebook.com/groups/pravorlyatko/](https://www.facebook.com/groups/pravorlyatko/)

«ПСЬОЛ»

с. Яреськи Шишацького району Полтавської області,
 тел.: 099-062-46-69, 098-787-04-24,
 099-102-47-48, 050-857-23-08,
[facebook.com/groups/554734284705416?ref=bookmark](https://www.facebook.com/groups/554734284705416?ref=bookmark)
 arks

I зміна: 20 червня — 4 липня

II зміна: 8–22 липня

III зміна: 26 липня — 9 серпня

Для придбання путівки батькам необхідно: заповнити заяву (стандартний бланк) з рекомендацією парафіяльного священика; подати копію свідоцтва про народження дитини.

Детальна інформація про табір на сайті Полтавської єпархії: www.pravoslavie.poltava.ua

З приводу придбання путівок звертайтеся за адресою:
 36040, м. Полтава, вул. Героїв Сталінграда, 1-б,
 тел. у Полтаві (0532) 58-28-39, 095-059-42-30 (Ірина Дмитрівна),
 тел. у Києві (044) 280-48-59, 098-467-10-42 (Ірина Петрівна).
 Електронна адреса: pravpoltava@ukr.net

ДИТЯЧІ ПРАВОСЛАВНІ ТАБОРИ ЛІТО 2020

Полтавський етап: Українська Православна Церква

"ОРЛЯТКО" м. Карлівка
 м. Карлівка, Українська Православна Церква
 Контактні дані: 066-523-84-38, 050-53-16-169, 099-047-08-17, facebook.com/groups/pravorlyatko

"ПСЬОЛ" м. Яреськи
 м. Яреськи, Шишацького району Полтавської області
 Контактні дані: 099-062-46-69, 098-787-04-24, 099-102-47-48, 050-857-23-08, facebook.com/groups/554734284705416?ref=bookmark

І зміна - з 20 червня по 4 липня
 II зміна - з 8 по 22 липня
 III зміна - з 26 липня по 9 серпня

Детальна інформація про табір на сайті Полтавської єпархії: www.pravoslavie.poltava.ua

З приводу придбання путівок звертайтеся за адресою:
 36040, м. Полтава, вул. Героїв Сталінграда, 1-б, тел. у Полтаві (0532) 58-28-39, 095-059-42-30 (Ірина Дмитрівна), тел. у Києві (044) 280-48-59, 098-467-10-42 (Ірина Петрівна).
 Електронна адреса: pravpoltava@ukr.net

ВІДОМОСТІ ПОЛТАВСЬКОЇ ЄПАРХІЇ

Щомісячний часопис.
 Засновник: Управління Полтавської єпархії Української Православної Церкви.
 Свідоцтво про державну реєстрацію: КВ №11359-232ПР від 20.06.2006р.
 Передплатний індекс: 01125.
 Адреса редакції: вул. Героїв Сталінграда, 1-б, м. Полтава, 36040, Україна.
 Телефон/факс: +380 (532) 67-57-72.
 Електронна пошта: pravpoltava@ukr.net

Головний редактор:
 митрополит Полтавський і Миргородський Филип.

Заступник головного редактора:
 Людмила Самойлова.

Фото: диякон Марк Кучеренко, Володимир Педан.

Листування з читачами ведеться тільки на сторінках газети. Автори несуть відповідальність за точність наведених даних.

Тираж номера: 3000 прим. Замовлення №2053303. Газету надруковано: ТОВ «Видавничий дім «Кераміст». 69057, м. Запоріжжя, вул. Сєдова, 16. Тел. (061) 228-10-30.